ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеч орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 5 (4173). ШИНАРДИ, 11 январь, 1966 шу. Мах 2 кеп.

КПСС XXIII СЪЕЗДА СИЙНА

ПЯТИЛЕТКА ХЬАЛХАРЧА ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

«СУНЖАНЕФТА» МЕХКДАЬТТА ПРОМЫСЛОВИ УПРАВЛЕНЕ ПРЕДПРИЯТЕЙ КОЛЛЕКТИВАЙ 1966 ШЕРАРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Коммунистически парте кулгалца ворхI шера план толаме кхоачашйир советски халкъо. Из яр вай общество дIахо дегIаиха, халонаш эшаяр духьа тIагIертта къовсам лоаттабаь ха, халкъа боахама дерригача доакъошка башха-дика хIамаш карагIдийнна, лаьттан тIа а космосе а, производстве, Iилмеи культуреи доккхий хIамаш даь ха.

Цу юкъе шоашкара гIаьххьа дакъа лаьцад «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене къахьегамхоша а. Укх дIадахача ворхI шера тха коллективо дукха езача Даьхенна паччахьалкхен планал совгIа 95 эзар тонн мехкдаьтта деннад, 67 миллион кубометрал тIех попутни газ еннай. Продукци хьаяккхарга дIабода мах лохбара чотах цаIи ахи миллион сом ахча ходаьд, 21,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй. Мехкдаьтта доахача 36 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Изобретенеши рационализаторски предложенеши производствана юкъехкахьар бахьан долаш 1,5 миллион сом гаргга ахча ходаьд. ДIадахача шера а иштта тIагIертта болх баьб болхлошеи специалисташеи. Шера мехкдаьтта даккхарен газ яккхарен план тIеххкоачашъяьй, продукци яккхарга дIабода мах заданел дукхагIа лохбаьб, скважинаш яхара план тIеххкоачашъяьй, бурув деттача пайда хьаацаш йола ха 73,8 процентага дIаккхоачаяьй.

Лаьттан ченаш техкараш мехкдаьтта доалла керда моттигаш лохаш хиннаб дIахо а. ТIагIертта къахьегарах котало яьлар. Мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьайийлай мела кIалхарча тIоаний аптски барремски ярусашка. 1966 шу хьатIакхоачаш Нохч-ГIалгIай чу эггара хьалха мехкдаьттои газои кIедж техар Заманкула районе юрски горизонташка бурув теха яьккхача № 46 йолча скважина чура. ХIаьта дIадахача шера декабрь бетта тIеххьарча дийнахьа мехкдаьтта даьккхар мела тIерча тIоанашка бурув теха яьккхача а Серноводски майда промышленни лоархIам болаш хилар бакъдаьча а № 11 йолча скважина чура. Дикка йоккхий перспективаш гучаяьннай республикера мехкдаьтта доаха промышленность дIахо дегIайоалаяра.

Сунженски района мехкдаьттахой политически къахьегамен хьинар лакха хилар хьахьокх новаторийн производстве хьалха латтарийи мугIараш шердаларо, хIанз тха коллектива берригача членаша дакъа лоацаш бола коммунистически къахьегамаи бытан тIехьара болам дикка баьржа хиларо. Коммунистически къахьегама коллективаш яха сий дола цIи яьккхай 21 бригадои участкои, цхьоалагIча мехкдаьтта промысла, шин цехо.

ХIанз дIайолаеннача пятилетках де дезаш дукха хIамаш да коммунизма материально-технически база хьаяра, КПСС Программа кхоачашъяра. Укх шерара керттера декхараш белгалдаьд СССР халкъа боахам дегIахара Паччахьалкхен плано. Вай халкъа цу планах бIаргагу Коммунистически партенеи Советски правительстванеи керттердар—мехка экономика айяра, халкъа вахара боарам лакхбара йоакхо елга хилар хьахьокхаш дола керда тешал.

Промышленноста ду доал тоадара, промышленни производства планировани эргайоахаш тоярен экономически стимулировани чIоагIъярен наькъаш белгалдаьха йолча КПСС ЦК сентябрьски Пленумо советски наькха уйла тIаерзаю чухьара кхоачамаш лехаран царех пайда эцаран, къахьегама овсарле лакхъяран предприятей балха технико-экономически хьокхамаш тоадаран.

Советски Союза Коммунистически парте аргIанарча XXIII-ча съезда а вай паччахьалкхен исторе чухь белгалдаьнна долча денна — сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара а даха доагтIача тайпара накъадаха кийчлуш долча оаха, «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене болхлоша, мастераша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха, тхоай торонийи кхоачамийи чот а яь, 1966 шера — пятилетка хьалхарча шера тхоашта тIаэц укх тайпара декхараш:

керда мощносташ болх бе йолаялийтара, къаьнагIчарех пайда дикагIа эцара, хIаьта иштта геолого-технически мероприятеш чакхъяхара а чотах шера планал совгIа 10 эзар тонн мехкдаьтта даккхеи цхьа миллион кубометр газ яккхеи, цу даькъе 29 март — КПСС XXIII-гIа съезд хьаелла ди — хьатIакхачалехьа 2000 тонн мехкдаьттеи 200 эзар кубометр гази яккха;

валови продукци яккхара шера план 101 процент кхоачашъе, 1965 шера хинначунца нийсбича цун боарам 8,7 процент лакх а беш;

бурув сихагIа деттара чотах шера бурув тохара план 20 декабрь хьатIакхачалехьа кхоачашъе а планал совгIа 1000 метр бурув тоха а.

Карабулаке - Ачалкхе мехкдаьтта доаллача тахкаьча промышленни категорех долча мехкдаьтта запасашкара 3 миллион тоннал кIезигагIа доацаш мехкдаьтта доаккхилга Iалашде;

къахьегама овсарле планал совгIа лакхъе: мехкдаьттеи гази доаккхача — 1,5, бурув деттача — 2, гIиргсаш деча — 1,5 процент;

продукци яккхарга дIабода мах планахчул лохбе: мехкдаьтта даккхарга, газ яккхарга, бурув деттара балхаш дарга — 1 процент, гIишлой-монтажни балхашка — 2 процент, хIаьта цун чотах 145 эзар сомал кIезигагIа доацаш ахча кходе а;

дIателаш дола мехкдаьтта хIанз лелаеча нормаехчул шозза цIенагIа хилийта;

рационализаторски предложенеш юкъехкахьара чотах хетаргахьа шера 200 эзар сом ахча кходе;

механизаци, автоматизаци, хьалха латта технологи юкъеккхувлара план тIеххкоачашъе: тIоанашта искусственни воздействи яра (хий чуахийтара) процесс юкъе а кхувлаш мехкдаьтта доахача 0,8 процент, 35 эзар сома маьха кхы тIа а экономически эффект луш; промыслашка мехкдаьтта гулдеши дусташи йолча групповой шин установкана бутт хьалхагIа автоматизации телемеханизации яь яккха; зIамига диаметр йолча осташца чIоагIача тIоанашка 4 эзар метр бурув тоха, планах тоха лаьрхIар цхьа эзар метр мара доацача метте;

Москвани Ленинградеи промышленни предприятей инициатива хьал а лаьца, регенераци ярен утяжелителах шозлагIа пайда эцарен чотах 5 эзар тонн гематит кхое; хьалхагIа дIаяьха хиннача скважинашкара 50 тонн обсадни насосно-компрессорни турбаш хьал а яьха, уж гIулакхага дIаяхийта, скважинай конструкцеш аттача яхара чотах 150 тонн металл кходе.

140 моттиг йола берий беш-яслеш 1966 шера болх бе йолаялийта.

Тхона хов, мехкара мехкдаьтта промышленность коммунизма материально - технически база хьаяр духьа лоаттабеча къовсама хьалхарча рубежех цаI хилар. Цудухьа оаха тхоай низаш кходергдац тхоашта тIадожадаь декхараш толаме кхоачашдара.

«Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене болхлоша, инженераша, техникаша, мастераша, гIулакхерча наха Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой, промышленноста, гIишлош ечара, юрта боахама, транспорта беррига къахьегамхой тIахьех пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа лаьцача яхьа юкъебахкара. Чухьара кхоачамаш чуийнна хьа а лохаш, уж гIулакхага дIаухийтаргда вай, тоадергда вай технико - экономически хьокхамаш.

ШерагIа боаржабергба вай коммунистически къахьегама, производства культура лакхъяра, тIехдика продукци арахецара а из хьаяккхарга дIабода мах лохбара а тIехьара, предприятеша ритмично а рентабельно а болх бара тIехьара болам. Практически гIулакхашца жоп лургда вай доккха а зIамига а мел долча хIаман кхом бар духьа яхь йолаяьча сийлахьча москвичийи ленинградцийи патриотически инициативана. Де мел дезар дергда вай партеи правительстваи решенеш толаме кхоачашъяр а хьамсара Дай-мохк дIахо тоабара цунца гIо дар а духьа.

Даха доагтIача тайпара накъагIоргда вай КПСС XXIII-ча съезда! Вай мехка коммунизм хьалъяр духьа кхы а доккхагIа хIамаш карагIдувла шу а хинна дIаотталда дIадоладенна 1966 шу — пятилетка хьалхара шу!

Декхараш дийца а дийца, массава раьза а волаш тIаийцад «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене, бригадай, участкай, цехий, предприятей болхлой собранешка.

ЮРТАШКАРЧА КОММУНИСТИЙ ДЕКХАРАШ

Вай республика юртбоахама къахьегамхоша, дерригача советски халкъо санна, кастта хургйолча КПСС XXIII съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, бIубенна дIадоладаьд кердача пятилетка хьалхара шу. ХIанз дIадахача шера колхозийн совхозийн коллективаша КПСС ЦК мартовски Пленума решенешца хьалхе а лелаеш, доккхий толамаш даьхад ялат хьувкъадеча, хIаьта хIанз уж мамогга къахьегаш ба, укх шера хьувкъама лард йоллара. Къахьегамхошта юкъе шерра яьржача социалистически яхье хьалхе лелаеш, шоаш къахьегаш болча коллективай членашта хьокхам телаш хьабоагIа юртара коммунисташ.

Ховш да, хIанз юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех кертердараш хьайбаш Iангара дахар, бIаьстанна лерттIа кийчо яр, юртбоахама техника ремонт яр долга. Республика дукхача колхозашка, совхозашка бокъонца вIаштIехьдаьккхад техника ремонт елга. Масала, хьаэцаргья вай Шелковски района Червленски яха колхоз. Цигара партийни организаци керте латт цу гIулакха. Лакхача темпашца ремонт ю укхаза юртбоахама техника. Колхоза механизатораша ханнахьа кийчйир ремонт ю мастерскеш, цехаш, Iалашийр эшаш йола оборудовани. Ше-шегIа лелача а тIехьа ювзача а юртбоахама техникана капитальнии юкъерен ремонт яра график оттаяьй. ДIадахача шера йиълагIча квартале планах ремонт е езаш хиннар 18 трактор яр, хIаьта ремонт йир 19 трактора. Колхоза новатораша дукха кердадараш юкъехкухь ремонт еча. Керда запасни оатхалаш Iалашъеш ха йоае ца езаш, 40 процент къаьна оатхалаш юхаметтаувттаяьй. Механизаторашта юкъе хьалхе лелаеш ба коммунисташ.

Техника лерттIа ремонт еш ба Ачхой-Мартана района «Самашкинский» яхача совхоза механизатораш. Укхаза ремонт ю бригадно-узловой хьисапе. Ший декхар дика довз хIара ремонтника. ЙиълагIча квартала план кхоачаш а яь парте XXIII съезда сийленца накъа бахар духьа къахьегама вахте этта тIагIертта къахьегаш ба ремонтникаш. Январь бетта графикал дикка хьалха боагIа уж, йиъ трактор тоаяьй цар, планах кхоъ мара йоацача. ХIанале тоаяь яьхай еррига культиваторaш, макхаш, нохараш.

Техника ремонт яра гIулакхаш во лелац Сунженски, Грозненскии, Шаьлен районашка.

Цхьабакъда, хIанз а кIезига кхоачамбоацараш дац республика боахамашка техника ремонт еча. Геттара эсала лел ялаташ чуийдеча комбайнашта ремонт яра гIулакхаш, Советски Ножай-Юртовски районашка, иштта кхыча районашка а. ХIара боахама партийни организацеш декхарийла я техника ремонт яра цахаддаш тIахьожам лоаттабе. Шерра йоаржае еза царна юкъе социалистически яхь, арахеца еза дикагIболча ремонтникий опыт ювцаш йола «къахьегама листокаш», дукхагIа терко е еза механизаторашта юкъе беш болча массово-политически балха. ХIара боахаме вIашагIйохка еза юрта боахама ремонт яра йола бригадаши звенони, царна хоадам боллаш йола графикаши заданеши уттае а еза. Партийни организацеш декхарийла я механизаторий материальни безам лакхбара дола гIулакх вIаштIехьдаккха.

Тахан юрта боахама партийни организацешта хьалхашка латтача декхарех керттерчарех да хьайбаш Iангара дахар. Цхьа килограмм зехьа ца йоаеш лораде деза доакъар. Микроэлементашца кийчдеш хила деза хIара ферме хьайбашта телаш дола доакъар.

Йоккхий торонаш я республика боахамий хьайбаш дика Iангара дахара. Хьалхарча шерашкарчул дукхагIа да кийчдаь доакъар, хьайбаш леладерий опыт укх тIехьарча шерашка, къаьстта КПСС ЦК мартовски Пленум хинначул тIехьагIа, лакхъеннай. Цудухьа укх шера хьалххарча деношка депз хьайбай продукташ кийчъяри уж паччахьалкхенга йохкари лакхача темпашца беррига низ тIабахийта дIадахьа деза. Юртбоахама къахьегамхоша парте XXIII съезда сийна къахьегама вахте а этта доккхий социалистически декхараш тIаийцад планаш ханал хьалха кхоачашъяра. Масала, Грозненски шурий совхозо съезд хьаеллача денна дерхI паччахьалкхенга дулх дохкара ах шера план кхоачашъе.

Дика къахьегаш коллективаш кIезига яц республике. Цар опыт шерра шоай балха юкъе йоалае еза. Боахамий партийни организацеш декхарийла я хьайбаш леладерашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржае, къахьегамхой материальни безам совбаккха фермашта механизаци е.

Колхозий, совхозий юххьанцара партийни организацеш декхарийла я цу дешай цахаддаш терко е, шоай собранешка уж дувца увттаде, къахьегамхошта юкъе шерагIа социалистически яхь йоаржае.

Укх деношка КПСС обкома бюрос могаяьй, «Сунжанефта» мехкдаьтта управлене болхлоша, мастераша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра йоаржаяь яхь. Беррига къахьегамхой оарцагIбаха беза цу гIулакха.

Толамаш совдоахаш

Дукха филиалаш чу а йоагIаш йоккха производственни организаци я Грознера слюдяной фабрика. Цун филиалаш укх Ведана, Сунженски районашка а иштта республика кхыча моттигашка а. Промышленноста юкъе чIоагIа лоархIам болаш я фабрико хьаю продукци. Слюда эш изоляционни хIамаш еча.

Шоай продукци дуккхача маьха йолга ха а ховш хьинаре къахьег укх деношка фабрика коллективо.

Фабрике дикагIа йолча цехашта юкъе лоархIаш я № 3 йолча цеха 6-тIча смена бригада коллектив. Юкъера лаьрхIача хIара сменах 112,6 процент балха нормаш кхоачашъю цу бригада. ДIадахача шера планал совгIа 312 килограмм дуккхача маьха продукци арахийцар цар.

СССР-а тайп-тайпарча моттигашка ухкача заводашка дIахьожаю фабрика продукци. Масала, ГуржегIарча, Бобровскерча, Шосткерча, иштта кхыча моттигашка.

Цехе дика къахьегараштa юкъе я Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Льянова Хьава, Корнеева Людмила, смена бригадир Екушева Валентина. Денна нормаш 130 процент кхоачашъю цар.

ЯлхлагIа шу да Льянова Хьава фабрике балха ена. Шийна карагIдаьинначох цIаккха а кхоачам бац Хьавас. ХIанз а шийна хьалхашка доккхий декхараш уттаду сайрийнарча школа дешархочо.

А. СУЛТАНОВ.

Сурта тIа: Льянова Хьава болх хьаэцаш йоалл.

И. Плиева сурт.

КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Укх шера цхьан кIирах планал совгIа йола ах эшелон продукци арахийцай Грозненски крекинг завода № 5 йолча установка коллективо.

Электроэнергии пари кхоярахи планал совгIа арахецача продукце чотахи деннеи буси 114 сом планал совгIа пайда лу установка.

1937 шера денз установка кулгалдеш хьавоагIа Бурлаков Александр Гаврилович. ХIанз балха йоккха опыт йола говза болхлои дика организатори ва Александр Гаврилович. Дика йовз цунна установка хIара балха участок, болхло. Ше кулгалдеча установка пайда лургбола наькъаш а лехаш, арахецача продукце дикал лакхьара къовсам лоаттабу Александр Гаврилович Бурлакова.

Дика мах баьб Даьхено Бурлакова къахьегама гIулакхех. Шиъ «За трудовую доблесть» яхеи цаI «Къахьегама ЦIеча байракха» ордени еннай цунна.

С. ШАДИЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): оператор Долгушина, установка начальник Гаврилов, оператор Токарева установко цхьан сменах баьча балха итогаш еш боахк.

И. Плиева сурт.

КПСС ОБКОМЕ

ПЯТИЛЕТКА ХЬАЛХАРЧА ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯР ДУХЬА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ЙОАРЖАЯРА ХЬАКЪЕХЬА

Паччахьалкхен план а семилеткаен 1965 шерaи тIаийца хинна ший социалистически декхараш а толаме кхоачашдир «Грознефта» объединене чуйоагIача «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене коллективо.

Советски Союза Коммунистически парте аргIанарча XXIII-ча съезда баха боаггIача тайпара накъа баха кийчлуш болча «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене болхлоша, мастераша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха, металли материалаши кхояра даькъе Москваи Ленинградеи хьалха латтача коллективаша дIайолаяь инициатива хьал а лаьца, доккхагIа дола социалистически декхараш тIаийцад шоашта 1966 шера — пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхен план дерригача технико-экономически хьокхамашта ханал хьалха кхоачашъяра.

«Сунжанефта» мехкдаьттахой коллективо дIадоладаьча гIулакха бокъонца лоархIам а беш, КПСС обкома бюрос къоабалъяьй 1966 шера — пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шоашта доккхагIа дола декхараш тIаийцача «Сунжанефта» мехкдаьтта промыслови управлене болхлой, мастерий, инженерий, техникий, гIулакхерча наьха инициатива.

Парте горкомашта, райкомашта, юххьанцарча партийни организацешта, облсовпрофа, профсоюзий обкомашта, ВЛКСМ обкома, горкомашта, райкомашта тIадиллад КПСС аргIанарча XXIII-ча съезда сийна кердача пятилетка хьалхарча шера декхараш толаме кхоачашдар духьа шерра социалистически яхь йоаржаелга.

Министерствай, объединеней, управленей, предприятей кулгалхошта, партийнии профсоюзнии организацешта тIадиллад тIаийца доккхагIа дола декхараш толаме кхоачашдара хиланза даргдоаца хьалаш предприятей, гIишлошъеча организацей, транспорта, юрта боахама коллективашта хулийтилга, яхь шерра дIайовзийтар Iалашделга, хан-ханнахьа цун итогаш елга.

Газетий редакцеш, радиои телевиденеи комитет декхарийла я социалистически яхь мишта лел хан-ханнахьа кепа йоазон тIа, радиочуи телевиденеи гIолла дувца.

РЕПОРТАЖ

ТЕХНИКА КИЙЧА ХИЛИЙТА

Iурра дена сарралца кхехкаш латт болх «Джалка» яхача совхоза механически мастерскешка. Техника сихагIа тоаяь бовла гIерт токараш, слесараш, трактористаш. ХIаьта цар дах а хIаначул тIехьагIа де дезаш а кIезига гIулакхаш дац. Гуйран-Iан замалахьа тоаяь яккха езаш 70 машин я. ХIаьта ремонт ераша дош деннадар дIадаха шу чакхдалалехьа 33 машин тоаяь йоаккхаргья шоаш аьнна. Цар шоай дош кхоачашдир 31 декабрь хьатIакхачалехьа 35 машин тоаяь а йоаккхаш.

Коммунистически парте XXIII-ча съезда баха боаггIача тайпара накъабахар духьа социалистически яхь а лаьца, мастерской болхлоша ди тIехь лакхъю темпаш. Бе доаллаш фенташ хьувзаю дIоагIа а долаш тракторни двигатела IотIавийрза воалл Абуязидов Муса. Моторашта ремонт еча звенона кулгалдеш ва из. Массадолча хIаманна шийгара хьокхам тел звеньевояс. Ший сменни заданеш хIара денна 30—35 процент тIеххкоачашъю цо. Хьокхамаш кхы вогIа дац кхыча слесарий а.

Кхетамца болх бу тракторий ходовой даькъа ремонт еш йолча звеньяша а. Ремонт яра графиках ца лоархIавеш цхьаккха а болхло вац. Коллектива хIара члено цу гIулакха дIалу шоай дерриг низаш, знанеш. Дукха ха йоаццаш а тIехьа ремонт яра график кхоачашъеш яцар. Механизаторашеи ремонтникашеи болх во бендаь да ала йиш йолаш дацар из. Мастерске тоъаш яцар дукха запасной оатхалаш. «Сельхозтехника» складашка а йоацаш яр уж. ОарцагIбаьлар юртара говзанчаш. Къаьна оатхалаш юхаметтаоттае лаьрхIар кагийча наха. Слесара Токаев Султана дош делар еха яда шестеренчати насосаш тоае. Атта гIулакх дац из. Дизза из кхоачашде тоъал кхетам, говзал эш. Цхьабакъда, хозахета лархIац Султанах дикагIа вола слесарь. Цо мел тоаяь насосаш контролераша а комиссе а дика могаю, дуккха болх бергболаш я уж.

— Завода конвейер тIара йоагIаш санна я, — оал Султана «ерзаяь» насос комиссега ше дIалуча хана.

Султанал тIехьабисац цун доттагIий а—слесараш. ХIанз мастерске тоаеш латт отара тховнах боаллача наькъаца лелача тележкай цапфаш, ДТ-54 яха трактор лелаеча чархий гомаш, «Беларусь» яхача трактора рулевой управлени, дукха кхыйола оатхалаш. Дуккха а сихагIа ю техникана ремонт. Запасной оатхалаш ца тоъар бахьан долаш хIанз нагахьа сацац болх.

Дуккхача хьале токарни цеха балхах тийша да слесарий болх толаме лелилга. Шоашта тIадилла гIулакх, шоашка даь заказ новкъосташта хьалхашка дизза а ханал хьалха а кхоачашду токараша Дугаев ХIарона, Алисанов Саламу.

Отделенешка механизатораша шоаш тоаю юртбоахама инвентарь. Цхьабакъда, цига эшаш йола оатхалаш центральни механически мастерске кийчъю. Цхьа ха яр металл ца тоъар бахьан долаш нохараштa ехка втулкаши корпусаш къувла болташи царна тела вIаштIехь ца доалаш.

ХIанз дена сайренашка а бича бакъахьа бацархьогI вай болх, Саламу? — аьнна хаьттар Дугаев ХIарона мастерске шортта металл кхаьчача хана.

— Хьо бакълув, — цо яхар хьаллаьцар доттагIчо Алиcанова, — втулкаш ца хилар бахьан долаш ремонт ца еш латт отделенешкара нохараш, шоай декхараш кхоачаш ца деш бисар кхерар новкъостий.

Болх чакхбаьнначул тIехьагIа цехе тоъал дукха говш массехк ди даьккхар токараша. Ах бийса яьннача хана, чIоагIа кIаьдбенна бале а, цхьабакъда, кийчъяь оатхалаш дукхагIа Iайна хиларах гIадбаха а болаш, цIаухар ремонтникаш. Из бахьан долаш юртбоахама инвентара шоай ханнахьа ремонт яь бовла йиш хилар механизаторашка.

— Баркал хилда шоана, новкъостий, дика аьттув баьккхар оаш тха, — токараштa баркал яхаш вар цхьоалагIча отделене шоллагIча тракторни бригада бригадир нов. Магомадов.

Шоашта тIадилла гIулакх творчески кхоачашду ремонтникаша. Дукха ха йоаццаш а тIехьа ах сахьат ха йоайора шарнирно-продольни тягай гIозараш юхаметтаоттадеш. Из царна мегаш дацар. Токара Дугаев ХIарона ше хьадага а лаьца кийчйир хIара оатхал юхаметтаоттаярга дIайода ха 20 минут лоацъе йиш хулийташ йола къаьстта приспособлени.

Слесараша баркал оал Темирсултанов Лаьчийна а. ХьалхагIа дукха къахьега а ха йоае а езаш хулар цар подшипникаши шестернеши хьайоахаш. ХIанз аттагIеи сихагIеи булу из болх Темирсултанова кийчъяь приспособлени бахьан долаш.

Гуйран-Iан замалахьа эггара хьалха ремонт дIайолаеннача юххье газосварщикаш боацаш йисаяр мастерскеш. Цун маIан дар машинашта ханнахьа ремонт яь яккха йиш хург ца хилар. Цига новкъостала оарцагIваьлар электрик Ясаев Дада. Керттерча ший балхах мукъаваьннача хана сварочни балхаш а дора цо.

Ремонт сиха яь ца Iеш, из дика яра а йоакхо ю мастерскешка. Наха кхетаду, дика тоа ца еш мастерскера трактор араялийтача, кхашкара балхаш бокъонца сихденнача хана цо механизаторашта тийша болх бе мегаш хилар. ХIаьта цунах а, ший аргIанна, хьовзам хургбар культураш дIаера е кхашка обработка яра. ТIаккха хьувкъам а лоха хургба. Цудухьа да цехера трактор араялалехьа цунга бокъонца хьожилга, гучадаьнна кхоачамбоацараш, мел зIамига уж дале а, цIендаь дIадоахилга.

Ремонтникаша дош деннад бIаьстан юхье ялаташ дIаде доладале дуккха а хьалхагIа еррига машинаши инвентари тоаяь яккха аьнна.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собкор.

Районни партийни конференцешкара

КАРАГIДАЬННАРЕХ КХОАЧАМ МА БЕ

Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша чIоаггIа доккхал ду МалгIабиках а денгара денга къахьегама толамаш совдоахаш йоаллача цун болхлой классах а. Из кхетадеш а да, хIана аьлча вай республика экономике йоккха моттиг дIалоац мехкдаьтта, хIаьта цунах аханел совгIадар МалгIабике доакхх.

Доккхий толамаш даьхад малгIабикахоша семилетка шерашка, къаьстта цун тIеххьарча 1965 шера. ВорхI шера ийссазза дегIаденад укхаза мехкдаьтта доаккхилга, газ — шовзткъазза. 1964 шера даьккхачул 1,5-зза дукхагIа даьккхад мехкдаьтта 1965 шера, 2,4-зза дукхагIа яьккхай газ. ДIадахача шера планал совгIа даьккха мехкдаьтта 56 эзар тонн да, 5 миллион кубометр совгIа я газ.

Толамца кхоачашъяьй 1965 шера план МалгIабика ерригача промышленносто а. 1964 шерарчул 43,4 процент дукхагIа арахийцай промышленни продукци соахка. 377,8 эзар сома маьха я 1965 шера планал совгIа арахийца продукци. Продукцега дIалоцар лохдарах кхоаь паччахьалкхен рузкъа 681 эзар сома маьха да. 3,2 процент лакхъеннай къахьегама овсарле.

Мехкдаьтта даккхара план кхоачашъеча доккхий толамаш даьхад «Малгобекнефта» НПУ кхаь а промысла, «Грознефтегаз» НПУ газ йоаккхача цехо.

Дика Iалашдаьд мехкдаьтта доаккхарашта эша хьалаш гIонна йолча цехий коллективаша. Планах лаьрхIачул совгIа 3800 метр бурув техад бурув деттача конторай коллективаша. Тохкам а бьпар 12 скважина дIаеннай промыслашта, планах яла лаьрхIараш 8 мара йоацача.

КПСС ЦК мартовски Пленум хинначул тIехьагIа дикка толамаш даьхад юрта боахама къахьегамхоша а. ХIара гектара тIара 17,1 центнер йоалаш хьийкъар дIадахача шера районерча боахамий кIа, хьажкIаш 19,8 центнер яьлар, мукх 15,9 центнер, цхьаболча кхашкара 25—30 центнер кIа даьлар.

Ялат дика хилар бахьан долаш ханал хьалха кхоачашйир паччахьалкхенга ялат дохкара план, планал совгIа 1420 тонн ялат а дохкаш. Во хилавзар районе шекара свекла, 189 центнер яьлар из юккъера лаьрхIача гектара тIара, 187,4 процент кхоачашйир из паччахьалкхенга йохкара план.

Тоалуш боагIа хьайбай боахам. Ханал хьалха кхоачашъяьй района боахамаша паччахьалкхенга шурей дулхи дохкара план. Дикка дийбад хьайбаш, лакхъеннай цар продуктивность. 1964 шерапа нийсдича 20 процент тIакхийттай соахка валови шура.

Цхьабакъда, карагIдийннараш дацар укх деношка хиннача города партийни организаце XXI конференце отчетни доклад яьча КПСС горкома хьалхарча секретара нов. Санькос а пренеех къамаьлаш даьча делегаташа а керттера теркам тIабахийта дийцараш. Царна дагаьллар кхоане яр. Цар дийцар шоай балхацара кхоачамбоацараш дIадахара де дезараш, шоай пайда эцанза йола резерваш, кхыдола лоархIаме дешаш.

Вай мехкдаьтта промысла балхацара керттера кхоачамбоацараш да, йоахар цар, кIоарга насосаш латтача скважинай фондах пайда эцилга тоадара бокъонца уйла а яь инженерни балхаш деш хилар, мехкдаьтта даккхара технологена юкъе кIезига кхухь кердадар, бокъонца къовсам лоаттабац мехкдаьтта ца дойтара. Организаци эсала хилари лерттIа материально-технически снабжени ца хилари бахьан долаш скважинаш соцаш моттигаш нийслу, ледара латт залежашта тохкам бара болх, эсала бу болх къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбоаккхачеи нормированеи общественни бюрос, ледара латт дикагIа йола опыт дIайовзийтара гIулакх, и кх. дI.

Скважина яккхара технологена бокъонца тIахьожам ца хилари къахьегамеи технологически дисциплина эсала хилари бахьан долаш аварешхул. Дукха моттигаш хул цхьаьца бахьанех балхаш соцаш. Эсала бу болх вышко-монтажни цехо. Ледара латт вышкомонтажни балхашта механизаци елга, вышкаш хьаеча йоккхача блоках пайда эцац.

Кердача шера МалгIабикерча мехкдаьттахошта хьалхашка латтача декхарех дийцар докладчика, пренеех къамаьлаш даьча «Малгобекнефта» НПУ начальника нов. Плиева, № 1 йолча бурув деттача контора нов. Лутовинова, № 2 йолча бурув деттача контора партийни организаце секретара нов. Шукина, шоллагIча промысла партийни организаце секретара нов. Панчука, транспортни цеха слесара Берюкова. Укх шерре а денз КПСС ЦК сентябрьски Пленумо оттаьча планироване кердача системах болх бе безача предприятешта юкъе яхай «Малгобекнефта» НПУ, йоахар цар. Из Iаьмате бехктокхаме гIулакх да. Цу балха хIанзе а чIоаггIа кийчъяла еза НПУ ерригa цехаш. Бурув деттарий декхар да юрски тIоанашта бурув тоха майдаш кийчъяри мехкдаьтта запасаш дегIайоагIилга Iалашдари. Партийни организацей, боахамий кулгалхой, специалистий декхар да пайда эцанза йола торонаш гучаяхари царех бокъонца пайда эцилга Iалашдари.

ХIанз болх беш йолча скважинай фонда а, хIаьта иштта кIалхарча мелеи юрскии тIоанашта бурув тохара а чотах мехкдаьтта доахилга 16 проценти газ —16,2 проценти дегIадоаладе деза укх шера.

Из декхар кхоачашдара сихагIа яь яха еза юкъерча меле хий чудахийта ю сооруженеш, скважинай дебит юста установкаш, ерригa мехкдаьттеи гази хьагулду а уж дIаухийта а объекташ.

— ХIанз йолаш йола бурув детта контораш зIамига а эсала а я, — йоахар нов. Лутовинова. ДикагIа хургдар нагахьа санна МалгIабика бурув деттача шин контора меттел ерригa материальни средстваш бе а йоахкаш йола цхьа трест йоре. Цу тайпарча организаце низ дикагIа а хургбар болх дикагIа а бергбар.

— Юрта боахам дегIабоалабеча цхьадола толамаш даьхадале а дикка кхоачамбоацараш да районерча совхозий а колхоза а балхаца,—йоахар делегаташа. Паччахьалкхенга тхаи фуаши дохкара план кхоачашъьяц районо. Цхьадолча боахамашка агротехника телхаю, доакъар кхом ца бет леладу, техниках лерттIа пайда эцац, продукце единицага дIабода мах лоха ба.

— Болх тоабара а кхоачамбоацараш дIадахара а къовсам лоаттабу партийни организацеша, — йоахар «Ингушский» совхоза партийни организаце секретара нов. Котикова, «Кавказ» яхача колхоза партийни организаце секретара Герасименкос, «Алханчуртский» совхоза партийни организаце секретара нов. Ахильгова. ЧIоаггIа теркам тIабохийт партийни организацеша кадраш балха тIа дIанийсъяра, экономически дешар Iомадара, партийни дешара сета болх лерттIа вIаштIехьбаккхара.

ЧIоаггIа теркам тIабахийта дийцар конференце бахача наьха бытови хьалаш тоадара, наха коммунистически кхетам балара, халкъа образоване, культура, медицински учрежденей болх тоабара дешаш. Докладчико а пренеех къамаьлаш даьча делегаташа а горисполкома председатела нов. Гостимирова, шоллагIча больница керттерча лора нов. Дзоговас, № 3 йолча юкъерча школа хьехархочо Новиковас белгалдаьккхар бахача наха эша бытови, культурни, медицински, иштта кхыдола гIулакхаш деча цхьадола толамаш даьха хилар. 1965 шера хьал а даь эксплуатаце дIаденнад 112 квартира йола цIенош, 240 моттиг йола общежити, керда магазин, 100 моттиг йола столови, модай ателье, кхыяраш. Хьалъеш латт берий беш, 964 моттиг йола школа, Терек—МалгIабик яха водопровод, кхы объекташ.

Цхьабакъда, — йоахар делегаташа,—эшачунга хьежача из дерригa кIезига да. БархI эзар совгIа саг вахача кердача городе культура очаг яц, цхьайолча юрташка кхоачамболлаш хий дац, Ачалкхе бани яц, бытови гIулакхаш ду предприятеш кхоачамболлаш яц, иштта кхы эшараш дац.

Укх шера хьалъе йолаергйолаш я шоллагIа йола берий беш, 600 моттиг йола мехкдаьттахой культура ЦIа, маьхка завод, бытови комбинат. 248 квартира йола цIенош, кхы лоархIаме объекташ. Уж хьалъе низ бола гIишлош ю организаци яц городе, кIезига ба квалифицированни гIишлошъераш. МалгIабике низ бола гIишлош ю организаци хьайича бакъахьа хургдар, йоахар делегаташа.

Цхьабакъда, е докладчика а, е пренеех къамаьлаш даьча делегаташа а белгалдаккханзар города эшаш йола гIишлошъерий кадраш районе кийчъе йиш хилар. Иштта белгал ца доаккхаш дисар районерча боахамий чотах бахача наха эша бытови учрежденеш хьаяра дош а.

Конференце къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома организационно-партийни отдела заведующе нов. Беляевеи Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен плана председатела нов. Брыксинеи.

Дийцача дешах лаьца соцам тIайийцар конференце, керда райком а хержар.

М. ГАДИЕВ.

Боккхача лоархIамера гIулакх

Массанахьа, юкхьанцарча профсоюзни организацешка отчеташи хоржамаши хургда укх гаргтарча хана. Боккхача лоархIаме гIулакх да из, цудухьа профсоюза хIара комитето йоагIача бесса терко е еза дика кийчо яьи критикеи самокритикеи йоаржаеши отчеташ яра а, хоржамаш лерттIа чакхдахара а.

Отчетно - хоржамий собранешка дика кийчлуш профсоюза хIара комитет декхарийла я отчетащцеи хоржамащцеи дувзаденна долча дерригача дешай кIоарга уйла е, дика кийч а яь бе безача балха план чIоагIъе.

ЧIоагIа лоархIам болаш да дIаяхача хана хинна кхоачамбоацараши гIалаташи теркалдар, уж кхы ца хилийта хьажар. Масала, конференцеши собранеши гулъялехьа хьалха смении собранешка шоай балхах отчеташ яьяц № 2 йолча кирпишк еча завода, «Чечингсельстрой» треста № 3 йолча СМУ, «Грозпромстрой» 11-ча СМУ, «Кавсантехмонтаж» участка цехови комитеташа, кхычари.

Дувца дезаш а мичад, профсоюза члений активность дегIайоалара цу гIулакхо новкъостал даьлга. ВIалла доагIаш доацаше, дукха моттигаш хиннай собранешта меттел конференцеш е могадеш. Из бахьан долаш кIезига нах хулар конференцешка дакъа лоацаш, союза членех нонагIа бараш отчеташкеи хоржамашкеи дакъа лаца бокъо йоацаш бусар.

ФЗМК отчеташи хоржамаши де деза, доагIаш махиллара, юкъарча собранешка.

Конференцеш е йиш я йоккхийча предприятешка, учрежденешка, дешара заведенешка, нагахьа санна лакхерча комитеташеи Советашеи мукъа лойя, хIаьта иштта союза члений юкъара собранеш гулъе йиш йоацача моттигашкеи. Собране балха тIа къаьстта бехктокхаме гIулакх да профсоюзни комитета членаш харжар. Соалка чакхъяьннача отчетно-хоржамий кампане итогаша хьахьокх, цхьайолча организацешка цу лоархIамерча гIулакха сихлуш моттигаш хилар. Иштта Наьсарен-Вокзалерча кирпишк еча заводе, «Чечингсельстрой» треста ПМК-101, КЭМ СМУ, кхычахьа.

Хьалха чакхдаьннача хоржамашкеи отчеташкеи массанахьа яьяц цIенхашттара терко ФЗМК кулгалхой харжара. № 2 йолча кирпишк еча заводе, «Чечингсельстрой» яхача треста № 3 йолча СМУ, «Грозпромстрой» № 11 йолча «СМУ, «Кавсантехмонтаж» участке профсоюзни комитеташ хоржача хана гучадаьлар цу профсоюзни организацешта кулгалдара председателаш пайдана боацилга. Цудухьа, ФЗМК состава юкъе харжа кандидаташ оттабара гIулакха цIенхаштта терко е еза, профсоюзни организацешта кулгалде оттабе беза къахьегамхоша сий деши лоархIаши бола нах.

Дукхача моттигашка, доагIаш доацаше, шерйора отчетно-хоржамий конференцешкеи собранешкеи дувца оттадаьча дешай повестка, моттигаш хулар завкома, постройкома, е ревкомиссе отчетели хоржамали совнагIа, цига дувца оттадаьча дешашта юкъе укх тайпара дешаш хьош а: пенгазета редакционни коллеги, товарищески судаш харжар, шера дола коллектива социалистически декхараш чIбагIдар, иштта кх. дI.

Хетаргахьа, цхьанна а хIамо бакъергьяц цу тайпара практика.

Отчетно-хоржамий конференцешкеи собранешкеи дувца дезаш ма дийбIарча шера организаце баьча балха итогех, профсоюзни органа керда состав харжа еза. Лоадам боаца дешаш юкъе а ца кхувсаш, керттерчеи цIенхашттарчеи дешаш тIара баккха мегаргбац собране дакъа лоацарий теркам.

ДIанхача отчетно-хоржамий кампане цIенхашттара кхоачамбоацар да — профсоюзни группашка отчеташи хоржамаши делга мел лоархIаме да ца хар. Дукхача бригадашка, участкашка, сменашка отчетни собранеш йир формана, сихбенна, делкъийна салоIача хана, е сменашта юкъе. ВIалла тамаш е хIама дац, цу тайпарча собранешка профсоюзни болх ца бувцар, эсала яр критикеи самокритикеи, формана тIайийцар соцамаш, цар тIа белгалдахапар производства гIулакх тоадара, къахьегам аттача баккхара, болхлоштеи гIулакхерча нахаи ду культурно-бытови гIулакхаш тоадара де дезараш.

Дукхача профсоюзни организацешка харжанзар къахьегам лорабара гIулакха бола общественни инспектораш, страхови делегаташ, культорганизатораш, профгруппорга новкъостала йола кхыйола активи.

Цу тайпара кхоачамбоацараш хила йиш яц хургдолча хоржамащцеи отчетащцеи.

Дика да, нагахьа санна хIара фабрично-заводской комитето, постройкомо, моттигерча комитето отчетно-хоржамий собраней график чIоагIйойя, цехови организацештеи профгруппаштеи опыт йола активисташ тIачIоагIбойя, собраней балха тIа дакъа лацара боахама органий викалаш хилийта йоакхо йойя.

Къаьстта терко е еза актива дешар вIашагIдоллара. Цу гIулакха лаьрхIа шерра пайда эца беза шоаш бакъяь йолча семинараш, профсоюзни актива школаш, опыт дIа-юха эца инструктажаши совещанеши санна йолча формаех. Боккха лоархIам болаш гIулакх да юкхьанцарча профсоюзни организацешка профсоюзни органий болхлой даим болхаш-боагIаш хилари, массе оагIорахьара кIоаргга тохкаш цар балха новкъостал дари, болх мишта бе беза дIахьокхаш царна хьехам бари.

Предприяте, гIишлош, учреждене хьадда долча хьалашка хьежжа шошоаш балха болча моттигашка Iомабе беза профсоюзни активисташ.

Профсоюзни организацей болх теркаме Iомабар, дика хьехамаш дар, практически новкъостал делга — чIоагIа юкъедахьа деза юкхьанцарча профсоюзни организацешта кулгалдара болча профсоюзни органий балха практикана.

Отчетно-хоржамий кампани чакхъяьнилга лархIа йиш яц, нагахьа санна цун итогаш яьеце. ЧIоагIа лоархIаме да, хIара юкхьанцарча профсоюзни организаце собранейи конференцейи доакъошхоша даьча къамаьлий анализаш елга, болхлойи гIулакхерча наьхеи предложенеши тIайийца соцамаши кхоачашдара де деза гIулакхаш белгалделга.

Парте XXIII-ча съезда кийчо еча хана нийслу юкхьанцарча профсоюзни организацешка хула отчеташи хоржамаши. Цар кхы а лакхагIа айбе беза ФЗМК балха боарам, предприятейи учрежденейи коллективашта новкъостал де деза хургйолча съезда сийна керда толамаш дахара.

Д. КОСТОЕВ,
гIишлошъяреи промстройматериалийи болхлой профсоюза Нохч-ГIалгIай обкома инструктор.

ДЕ ДЕЗАРАШ ДУКХА ДА

Шаьла района XVIII-ча партийни конференце делегаташтa хьалхашка отчетни доклад еш нов. Осмаева белгалдаьхар районни партийни организацена карагIдийнна толамаш, иштта балха юкъе нийслуш хинна кхоачамбоацараш, хIаьта дIахо де дезараш.

Семилетка тIеххьарча шера, коммунисташа хьалхле а лелаеш, дикка толамаш даьхад Шаьла района къахьегамхоша. ДIаяхача шера, 26 декабре, кхоачашъяьй паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара план. тIеххкхоачашъяьй ялат дохкара план а. Тояьй лаьттан структура, дукха балхаш даьд хьувкъам лакхбара. Районо иштта кхоачашъяьй шекара свекла йохкара план. Дика къахьийгад тхьамка леладераша. Коммунистически къахьегама цIераш еннай 28 коллективана. Из сийлен цIи яккхара къовсам лоаттабеш я «Южный» яха совхоза, «Автуринский» яхача совхоза тхьамка леладу бригада, промышленностеи гIишлошкеи болх беш йола 13 бригада, иштта кхы а. Цхьадолча боахамаша боккха пайда луш чакхдаьккхад дIадаха шу, чуийцад лакхара хьувкъамаш. Масала, Ленина цIерахча колхозе гурахьа ялат дIадийначa дерригача лаьттан хIара гектара тIара 21,7 центнер эцаш ялат чуийцад, хIаьта шекара свекла яьккхай хIара гектара тIара 208 центнер. «Южный» яхача совхозе хIара гектара тIара 26,3 центнер ялат чуийцад, шекара свекла —313 центнер. Тхьамка дика кхедаьд Куйбышева цIерахча колхозе. Цхьабакъда, цхьадола боахамаш хIанз а тIехьадусаш ца. Цу боахамий кулгалхоша, специалисташа кхетамца вIаштIехьбаккхац болх, бизза пайда эцац чурча торонех. Эсала хьокхамаш да «Автуринский» совхоза. Цига хIара гектара тIара 100 центнер мара яьккхаяц шекара свекла, хьажкIаш —14,4 центнер. Къаьстта лохара хьувкъам кхебаьб «Джалка» яхача совхозе, 5,2 центнер мара чуийцаяц хьажкIаш. Фуд керттера бахьан, Лаьттанна агротехнико яххача тайпара гIулакх ца дар, техниках бизза пайда ца эцар. Цу тайпара кхоачамбоацараш да кхыча боахамашка а.

Докладчико иштта белгалдаьккхар кхашка хий дехка гIулаку районе ледара латтилга. Дерригa хий дилла деза лаьтта 6700 гектар я, хIаьта хий дилладац 4960 гектара тIа мара. Кустамца вIашагIъехкаяц механизированни звенош.

Района хьайбаш леладераша дIадахача шера дикка толамаш даьхадале а, дукха кхоачамбоацараш да цар балха юкъе. Дерригача боахамашка хIана дац аьнна, планал лакхагIа дIа хьайбай продукташ йхарга дIадодар. Цхьайолча моттигашка доахан дов. Бокъонца дика вIаштIехьъяьккхаяц доакъарий база. «Шалинский» яхача совхозе хIара Iаттагара йоаккха шура 21 килограмм кIезигагIа я соахкарчул. Цудухьа совхозо 89 процент мара кхоачашъяьяц шура йохкара план, иштта кхоачашъяьяц дулх дохкара план а.

Нов. Осмаева дIахо дувц районерча промышленни предприятей балхах. Дика болх беш я «Пищемаш» яха завод. ДIадахача шера план 102 процент кхоачашйир цо. План тIеххкхоачашъяьй «Чечингводстрой» треста АТК, ТЭЦ-4, геологоразведочни экспедице. Цхьабакъда, йолаш я план кхоачаш ца еш йола предприятеш а. Царех я аьшкабетонни изделейи конструкцейи завод, дулхакомбинат, Шаьла автобоахама «Грозпромстрой» треста СМУ-3, «Сельстрой» треста СМУ-2.

Нов. Осмаева белгалдоах уж тIехьаюсаш хилара бахьанаш. Цу хьакъехьа, аьлар цо, чIоагIа бехке я цигара юкхьанцара партийни организацеш. Цар тIагIертта къовсам лоаттабац болх тоабара.

Доклада тIа йоккха моттиг дIалоац идеологически балхо. Докладчико йоалаю укх тайпара цифраш. Районе болх беш я 496 саг чувоагIа шин шера лаьрхIа йола 24 юкхьанцара политически школа, 4 шера лаьрхIа йола марксизма-ленинизма ларди 11 школа, кулгалдеш йолча кадрашта лаьрхIа 9 кружоки районни партийни школеи. «Знание» яхача общества 26 юкхьанцара организаци я районе. Цар чу боагIача лектораша дIадахача шера 2650 лекци йийшай. ЦIагIа болх беш 600 лектори я. Цхьайолча партийни организацеша, йоах докладчика, ледара лелабу из лоархIаме болх. Геттара кIеазига нах хул занятешка Курчалое, Райпо, бувзама конторе, иштта кхычахьа. Моттигерча вахарца бувзам болаш хилац цхьайола лекцеш. КIезига еш дына духьалара лекцеш.

Нов. Осмаева ший доклад чакхйоалаш белгалдоах пятилетка хьалхарча шера кхоачашде деза декхараш. Къаьстта теркам тIабохийт цо хьайбаш Iангара дахара, КПСС XXIII съезда къахьегама толамашца накъа дахара. Цу гIулакха, йоах цо, ерригa торонаш йолаш я вайга. Районе дукха ба сийленца къахьегаш бола къахьегамхой. Царех ба социалистически къахьегама Турпал Муслиева Тамара, Ленина орденна С. Зармаев, К. Тазбаева, иштта кхы а. ШерагIа йоаржае еза хIара коллективе социалистически яхь.

Пренеех эггара хьалха къамаьл дир «Грозпромстрой» треста СМУ-3 начальника нов. Азарьянца. Цо белгалдаьхар СМУ балха юкъе нийслуш дола кхоачамбоацараш. Керттера дараш да транспорт ца тоъар, проектно-сметни документаци эсала хилар. 1966 шу дIадоладеннад, йоах цо, цхьабакъда хIанз а дукха объекташ я проектно-сметни документаци доацаш.

Нов. Азарьянца йоах, районе профтехучилище вIашагIйолла еза. Иштта Аргуне хьалъе еза клуб, бани.

Цул тIехьагIа къамаьл дир Шаьла производственни управлене начальника нов. Литвинова. Цо дийцар цхьадолча боахамий толамех, балха юкъерча кхоачамбоацарех. Ялат эсала хьувкъадара керттера бахьан да, аьлар цо, лаьтта леладара культура лоха хилар. Хьаьцаргъя вай «Южный» яха совхози «Автуринский» совхози. Хьалаш цхьатарра да цар, бакъда хьокхамаш тайп-тайпара да. «Автуринский» совхозе 44 центнер мара чуийцаяц свекла хIара гектара тIара.

Трибуна тIа воалл «Шалинский» совхоза директор нов. Шахбиев. Цо дийцар совхоз пайда луш хилийтара укх шера кхоачашдаь гIулакхаш, хIаьта дIахо де лерхIараш. Боахам айбара ерригa торонаш йолаш я, аьлар цо. — Оаха лоархIамаш даьд. Совхоза къахьегамхоша дош лу кердача шера совхоз зене ца хилийта, КПСС XXIII-ча съезда сийна цхьоалагIча квартала план ханал хьалха кхоачашъе.

Ленина цIерахча колхозо, аьлар цу боахама председатела нов. Муслуева, дIадахача шера районе эггара хьалха кхоачашйир план. Колхозо боккха пайда баьб дIадахача шера. Колхозе хьалъяьй сомаш кийчбу комбинат. Доккхий толамаш даьхад хьайбаш леладераша. Социалистически яхье хьалха латт доярка Тазбаева Кхокха. Ленина орден еннай цунна. ЧIоагIа терко ю оаха колхозхой материальни безам совбаккхара. КПСС XXIII съезд хулача деношка кхоачашъергья цхьоалагIча квартала план.

«Автуринский» совхоза парткома секретара нов. Манаева дийцар, мишта вIаштIехьбоакх болх совхоза партийни организаце.

Цо аьлар, парте райкома болхлой кIезига хул бригадашка, фермашка. Уж каст-каста хила беза боахамашка, дикагIа довза деза моттигера хьал.

Шаьла райисполкома председатела нов. Баснакаева керттера теркам тIабахийтар моттигерча Советий болх башхара.

Дукха кхоачамбоацараш да торговле балха юкъе. Болх геттара во вIаштIехьбаьккхаб райпо председатела нов. Индербиева.

Ла мегаргдоацаш кхоачамбоацараш да милице балха юкъе. ЦIенхаштта къовсам лоаттабац зуламе гIулакхаш леладераща. Сихха чакхъяхац дIайолаяь следствеш.

«Южный» яхача совхоза директора нов. Ильина ше къамаьл дел белгалдаьккхар совхозо 11 эзар сом пайда беш шу чакхдаьккха хилар.

Конференце иштта къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIай дулхакомбината директора нов. Рогова, № 1 йолча школа партбюро секретара нов. Кавунова, «Джалка» совхоза № 2 йолча отделене управляюще нов. Умарова.

Делегаташа иштта белгалдаьхар парте райкома балхацара кхоачамбоацараш а. Райкомо ший бюро отчетни хана геттара кIезига увттадаьд предприятейи боахамийи балхах дола дешаш. Дукха кхоачамбоацараш да кадраш дIанийсъеча.

Ала деза конференце докладчико а, хIаьта къамаьлаш даьча делегаташа а юкхьанцарча партийни организацей балхахи социалистически яхь йоаржаярахи геттара кIезига дийца хилар.

Конференце къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома промышленни отдела заведующе нов. Правеньке.

Парте райкома хьалхара пленум хилар. Секретаралла хержар А. Ч. Осмаев, В. Т. Гетманцев, Б. Д. Абаев.

А. АБУКАРОВ.

ТОАБЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХ

«Района къахьегамхоша 30 октябре ханал ши бутт хьалха кхоачашъяьй ворхI шера план. Цу юкъагIа 39 процент лакхбеннаб промышленни производства боарам. Къаьстта чIоагIа дегIаихад промышленноста эша машинаш елга, болат арахецилга, металлообработка, кхыдола доакъош.

Толамца чакхдаьккхад семилетка тIеххьара шу а. Валови продукци арахецара план 103,5 процент кхоачашъяьй. Гадвугаш да 1965 шера план района ерригача промышленни предприятеша кхоачашъяь хилар.

Укх тIеххьарча массехк шера соахка эггара хьалха кхоачашъяьй арахецача продукцега дIадодар дохкара оттаь плановни задани»...

Уж бакъдараш оаха хьайийцад Ленински районни XXI партийни конференце парте райкома хьалхарча секретара нов. Медведева яьча доклада тIара.

Уж доккхий толамаш даха вIаштIехьдаьннад предприятей болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха хьинар ца кходеш къахьегарах, парте районни комитета, юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша партийно-политически болх дикагIа вIаштIехьбаккхарах.

Семилетка план ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхье къаьстта дика толамаш даьхад «Грознефта» объединене мехкдаьттахоша, хлебокомбината, кога гIирс беча фабрика, швейно-трикотажни производственни объединене, кхыча предприятей а коллективаша. Коммунистически къахьегама тIехьа яьржача яхье дакъа лоацаш ва 14 эзар болхло, инженер, техник, хIаьта царех дукхагIбараш коммунисташи комсомольцаши ба.

Районе бахача берригача наха бовзаш а сий деш а ба производстве хьалха латта коммунисташ: «Красный молот» яхача завода токарь нов. Крапивини, котельщик нов. Васюкови, ГРМЗ электросварщик нов. Панченко, ГАРО завода слесарь-сборщик нов. Власов, кхы дуккхабараш.

— КПСС Центральни Комитета сентябрьски Пленума промышленносте белгалдаь кхоачамбоацараш да тха района предприятей балха юкъе а, йоах нов. Медведева. Новкъа дале а хIанз а йолаш я паччахьалкхен дисциплина телхаю, плановни заданеш кхоачаш ца ю предприятеши боахама организацеши. Чакхдаьннача 1965 шера хIара бетта план кхоачаш ца еш юкъера лаьрхIача кхоъ предприяти хулар. Цхьайолча моттигашка арахецача продукцега дIадодар хIара шера лохде деза лакхду. Из болх къаьстта во лелабу консервни завода коллективо. Укхаза йизза терко яц экономически болх тоабара. Предприяте экономически дешай хайра йоаххо яц партийни организаце.

Района промышленни предприятешка шерра йоаржаяьяц оперативно-производственни планировани елга. ГIишлошъечеи предприятешкеи керда технологи балха юкъеяхьара лерттIа доал ца дар бахьан долаш дукха бедали материалаши йоаю. Цудухьа шерра хьаллаца еза хIаман кхомбара тIахьехаш йола Москвай Ленинградеи промышленни предприятей коллективай инициатива.

Докладчика дувц капитальни вложенеехи керттерча производственни фондехи бизза пайда эцар мел лоархIаме дош да. Цхьабакъда, дIаоттаянна 1500 единица оборудовани я района. Масала, консервни заводе, макаронни фабрике, № 2 йолча горбыткомбинате укх тIеххьарча ворхI шера шозза дегIаяьхкай керттера производственни фондаш, хIаьта цар хьалу пайда нийсса ахазза лохбеннаб.

Дукха кхоачамбоацараш да гIишлошъерий балха юкъе а. Партийни организацеша Iалашдац кадраш харжареи уж балха тIа нийсъяреи гIулакх.

1966 шу — промышленноста кулгалдара кердача формашка доала шу да. Цудухьа чIоагIа теркам тIабахийта леладе деза производства эффективность лакхъяр Iалашдеш йола планировании экономически стимулировании елга. Уж да тахан вайна хьалхашка латтача декхарех керттера дараш, белгалдаьккхар докладчика.

Промышленни предприятей, организацей болх кхетамца вIаштIехьбаккхара, наьха творчески хьинар айдара боккха лоархIам болаш да цар марксистско-ленински кхетам лакхбар, уж коммунистически уйланца хьалхебар. Партийни политически дешара системе дешаш ва 7 эзар гаргга коммунисти 10—12 эзар парте боацараши. Районе болх беш я 20 лекторий, отчетни хана чухь 157 теоретически экономически конференци хиннай. Агитационни болх беш ва 3 эзар агитатор. Бакъда, кIезига дац кхоачамбоацараш а. Районе болх беш да киназ, ламазаш де баптисташ вIашагIбетталу цIа.

* * *

Цул тIехьагIа пренеш дIайолалу.

— Творчески къахьегаш ца хилча тарлац доккхий толамаш даха, — аьлар «Красный молот» яхача завода делегата, заводской парткома секретара нов. Шейкина. — Семилетке итташ керда, чIоагIагIа низ бола оборудовани арахийцай предприяте коллективо. Ерригa цементировочни насосни агрегаташ тоаеш эргальхай, конструкторски отделе хьаяьй толашагIа йола буровой насосаш.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума промышленноста болхлошта хьалхашка доккхий декхараш оттадаьд, йоах оратора. Кхы а дикагIа хила еза арахеца машинаши механизмаши, производствана юкъехьахьа деза Iилманнеи техникаеи карагIдаьннараш. Уж декхараш толамца кхоачашдара тIагIертта къахьегаргда тха коллектив.

Партийни организаци, коллектива ерригача торонех пайда а эцаш болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш план кхоачашъе яьннай гаражни оборудоване завод аьлар электросварщика нов. Турапина. Толаме чакхдаьккхад дIадаха шу а. ХIанз заводо арахеца продукци лакхара дикал йолаш я.

Новкъадале а, белгалдоахар делегаташа, цхьаболча коммунисташа кхетабац шоашта тIалатта бехктокхам. Цу тайпарча цхьаболча наьха цIераш яьхар халкъа тIахьожама районни комитета председатела нов. Петренкос.

ЛерттIа доал ца дар мара дац районе хIанз а паччахьалкхен планаш кхоачаш ца ю предприятеши боахама организацеши хилар, во продукци арахецар, бедалеи материалийи кхом ца бар. Коммунисташ кулгалхоша предприятей болх овлан тIара тоабелга дIадийхар конференце.

Боахама декхараш дизза кхоачашдара наьха санна тоабе беза идеологически кхетамеи болх, — белгалдоахар делегаташа. Цу хьакъехьа дукха болх баьб района партийни организаце. Кружокашка, школашка, семинарашка хьехаш ва партийни советски актива 500 саг. Болх беш я агитколлективаш, лекторски группаш.

ЧIоагIа гIадвугаш да укх тIеххьарча хана къона тIехье кхеяра партийни организацеша дукхагIа терко е ялар. Цунах дийцар, масала, педагогически института парткома секретара нов. Лебедева, нефтяной института парткома секретара заместитела нов. Логиновас, № 5 йолча профессионально-технически училища директора нов. Кляснера, ВЛКСМ райкома секретара нов. Мадалова.

Бакъда, йоахар делегаташа, хIанзчул тIехьагIа де дезар кхы а дукхагIа да. Парте хьалхашка оттадаьча декхараша дIадех идеологически болх кхы а тоабар. Къаьстта йоакхо е еза кагирхой коммунистически уйланца хьалхебара.

Промышленносте, гIишлошъяра, транспорта болх тоабе вIаштIехьдаргдацар организационно - партийни болх лерттIа лелабеш ца хилча. Из белгалдаьккхар, докладчика а пренешка къамаьлаш даьчар а. ДукхагIа дола дешаш кIоаргга а оперативно а кхоачашду райкома, цун бюрос, юкхьанцарча партийни организацеша. Из иштта дола къаьгга хьахьекхар дукха ха йоацаш чакхъяьннача отчетно-хоржама собранеша.

Парте хьачуэцача нахаца боагIача тайпара болх а бу, уж лерттIа хьа а хорж «Красный молот» яхача заводе, швейно-трикотажни объединене, № 12 йолча гIишлой-монтажни управлене, кхыйолча предприятешка. Парте хьайийцарех 85—95 процент болхлой ба, хIаьта уж производства лоархIамегIарча участкашка къахьегаш а ба.

Цунца цхьана делегаташа белгалдоахар партийно-организационни болх лерттIа ца лелабу моттигаш йолга а: хан-ханнахьа хилац партийни собранеш, тIахьожам лоаттабац тIайийца решенеш мишта кхоачашъю хьожаш, гIалаташ дувлийт кадраш харжара, уж балха тIа дIа-юха нийсъяра.

Конференце къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Бокова.

Парте районни комитета пленуме КПСС райкома секретаралла хержар В. И. Медведев, А. А. Надиров, А.-Г. С. Дзортов.

М. МУСИЕВ.

Де лийрхIар кхоачашдаьдале а...

1965-ча шера дукхагIа шура яккхара тIагIертта къахьегаш хилар Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза цхьоалагIча отделене шурий-товарни ферма доаркаши бежа Iуйи. Эггара хьалха де дезаш дар болхлой къахьегама дисциплина чIоагIъелга, хIана аьлча, балха тIехьабувлаш а шоашта тIадилла гIулакх тешшаме кхоачаш ца деш а бола доаркаш бар ферме.

Къаьстта лоха хьокхамаш доахар къахьегама дисциплина телхаеча цхьайолча доаркаша. Болх тоабара царна эшаш дола новкъостал а хьехар а деш хилар ферме дикагIбола доаркаши заведующи нов. Исаеви. Цар денна тIахьожам лоаттабора уж доаркаш ханнахьа балха хьабоагIий хьожаш, доаханна кхоачамхиллал доакъараш дехкий, иштта кхы де мел дезар дой хьожаш а.

Дукха ца говш дикагIа къахьега а дукхагIа шура яккха а болабелар тIехьабусаш хинна доаркаш.

ХIаьта къахьегарга хьежжа дика толам баккха вIаштIехьдаьннад ер-ригача коллектива а. 3 декабре кхоачашйир цар паччахьалкхенга шура йохкара 1965 шера план. ДIаяла езаш хиннар 5540 центнер йолча цар паччахьалкхенга дIаеннар я 5680 центнер шура.

Цхьабакъда, тIехьа тIайоагIача хана шура дукхагIа яккхара Iаткъаргдолаш дола кхоачамбоацараш а да ферме. ВIалла ха дIа ца йохийташ дIадаха дезаш да уж. Масала, соахка гурахьа доахан чуотталаь кхаба доладича денз уйла яьяц ферме доакъараш тоа а деш, вIашагIа а эдеш телара. Чаи гIадамаши атац. БелгалдаккхA деза дукхагIча давкъе цоахаина телар силос хилар, цудухьа юхеюс из. Нагахьа санна нормагIа йоагIаш йола йол, комбикормаш, жом, барда теларе нормал дукхагIа ехка езаргьяцар силос, хIаьта ца юаш а ютаргьяцар из. Цу гIулакха лаьрххIа уйла е еза ферма а совхоза а кулгалхоша.

260 совгIа Iаса да цу ферме кхоабаш. Во кхабар бахьан долаш кIезига дозал тIаккхет царна, къаьстта кIезига тел Iаьсашта йол, концентраташ. Ата а ца оаташ Iанарца кIаьд а ца деш дехк ча. Тоаде дезаш да Iаьсий лоаттадеча корпусера цхьадола хьайш, даим хилац цар чу тух, дукха ха йоакх мел ца юллаш.

Ам. ПЛИЕВ.

Фрунзенски ТЭЦ-е болх бе йолаялкийтай бIаь эзар киловатт низ болаш йола пхелагIа агрегат. Киргизе столица энергетически дега низ цкъаи ахаззеи лакхбеннаб. Укхазара лоамехи чIожехи тIех а яьккхе, Иссык-Куле кхаччалца, электроэнерги йода цигара.

ГIишлошъерашкареи монтажникашкареи керда агрегат хьаийцача энергетикаша лаьрхIад лоаццача хана из ший проектни низага дIакхоачае.

Сурта тIа: Фрунзенски ТЭЦ-а машинни зал. **А. Клейменова** сурт. ТАСС фотохроника.

Конвейера хьисапе

МалгIабика района «Кавказ» яхача колхозе йиълагIча квартале 28 трактора ремонт е езаш бар. Керда шу хьатIакхачалехьа из декхар толамца кхоачашдир ремонтникаша, тоаьь ткъаь итт трактор арахийцар колхоза мастерскера.

Дика вIаштIехьбаьккхаб мастерской болх. Ремонтникашта эшаш йола механизаци я укхаза. Двигателашта обкатка ю установка а механически оатхалаш юлаш йола установка а я. Ходовой доакъош тоадара балхаш трактористаша отделенерча механикашца шоаш ду, хIаьта кхыдола чоалханера балхаш конвейера хьисапе ду укхаза. Слесарно поршневи, головкай, пускачий, моторашта обкатка яра балхаш къаьсттача участкашка ду. Участке къахьегаш бола ремонтникаш шоай болх дика Iомабаь ба.

Шортта ба совхозе механизатораш. Из цар ханнахьа керда механизатораш кийчбар да. Цудухьа дукха ба мастерской ремонт еш боахкача йоккха говзал йолча къаьнача механизатораршта юкъе къона механизатораш.

Иштта дика вIаштIехьдаьккхад укхаза бригадашка юртбоахама инвентара ремонт яра гIулакх а. ХIара бригаде цу гIулакха лаьрхIа механикаш а слесараш а ба.

Керда шу хьатIакхачалехьа йиълагIча квартале планах шиъ мара «СК-4» яха комбайн тоае ца езача йиъ ремонт яь яьккхай. Ахенел совгIа жаткаш тоаьй, 32 сеялках 20 кийчъяь дIаоттаьй. Ялхнегара дIа мел ийккхача культиватора ремонт яьй. Планах итт нух тоаде дезача пхийтта тоадаь даьккхад. Макхаш дерригаш кийчдаь латт. Ремонт яь йоалаш латт сенокосилкашта, волокушашта, кхыйолча юртбоахама техника а.

Дика къахьийгад колхозе ремонт еча хана Н. Хамина, П. Еремеева, И. Гриченко, Д. Потапова, кхычар.

Еррига укх шера бIаьсти болх бергбола 50 совгIа трактор я ремонтах чакхъяла езаш. Из дукха болх ба. Цхьабакъда, шеко яц колхоза механизатораша из декхар ханнахьа кхоачашдергхиларах.

МАЙСИГОВ,
тха собкор.

«Техника — лектора» яха выставка вIашагIъеллай «Знание» яхача общества Ленинградски организаце. Цига хьокха оттаяь я тайп-тайпарча маркай эггара кердагIа йола проекташ, эпидиоскопаш, лектора болх аттача баккха лаьрхIа йола кхы тайпа аппараташ.

Сурта тIа: йоазоши сурташи экрана тIа хьахьоккхаш йолча прибора хьалхашка. Классерча досканеи мелаи меттел оттае а лекцешкеи докладашкеи пайда эца а йиш йолаш я из.

П. Федотова сурт. ТАСС фотохроника.

ПЛАНИРОВАНЕ ПРОГРЕССИВНИ СИСТЕМА

Дукха ха йоаццаш кепа йоазон тIара хайра тхона Орловски барзкъаш тегача «Радуга» яхача объединене халданза йолча оперативно-производственни планироване система юкъейихьалга. Тха объединене дIадахача шера ноябрь бетта сои технически информацена вола инженер нов. А. П. Харичкои Орловски барзкъаш тегача объединене командировке дахийтар, планироване керда система Iомае, аьнна.

«Радуга» яха барзкъаш тега объединени хьахиннай барзкъаш тега йиъ фабрика вIашагIтохарца. Юххьанца хIара фабрикагара юридически шоай лоIаме хилар дIа а даьннадар, царех филиалаш а хиннаяр. ТIехьагIо «Радуга» яхача объединене производства еррига служба — экспериментальни, кийчо яра, барзкъаш дахара службаш, бедала фурнитура склад, кийчача продукце склад, ремонтно-механически служба, хIаьта иштта учет а планировани а керттерча предприяте юкъеерзайир. Ерригача филиалех цехаш йир.

«Радуга» яхача объединене дIадаьккхар производствана филиалашка гIолла доал делга, хIана аьлча из дIа ца даьккхача цаI йола технологически процесс а хилацар, хIамаш къаьст-къаьстача участкашка шоаш вIаштIехьдоахаш а дар, царех цхьаннена а гацар бIарчча хьанийцача хула деррига сурт, юкъарча строяна юкъера цун моттиг къоастамболлаш гуш яцар. Цо ший аргIанна, хьахулийтар тайп-тайпарча производственни звеношка диспропорцеш хилар. Из бахьан долаш дар мощностех бизза пайда ца ийбар, рынкана тела еза продукци йизза дIа ца телаш хиларах гIодаш текхилга, упаковка а маркировка а лерттIа ца ярах гIодаш текхилга. Ца эша бедал, фурнитура, запасаш хьахулар. Телхайора бедала, кийчача продукцена, йистелланза йолча производствана йола оборотни средствай лимиташ. ЧIоагIа эрг-эрга дар хьийгача къихмах телилга а материальни хьаштдолаш хилийтара гIулакхаш леладелга а. Цу тайппара дола хьал дар учетеи планированеи хьакъехьа а.

Из бахьан долаш служба керттерча предприяте юкъмоттиге ерзаяреи царна специализаци яреи наькъаца ерригача филиалашта юкъера эргал дIаяккха а филиалех йистелланза йолча производства цикл йола барзкъаш тега цехаш хилийта а йийзар.

Цехаш «цхьан меттала лувш» хилийтар духьа производства командираша шоай низаш тIадерзадир цхьан оагIонгахьа — оперативно-производственни планироване керда система къоастаяргахьа. Из дар планировани цхьан тайппара хулийтилга. ХIаьта из цар вIаштIехьа а даьлар. Биъ бетта къахьийгар цар из халданза йолча оперативно-производственни планироване (НОПП) система вIаштIехьйоаккхаш.

1965 шера 1 январе денз цар шоай объединене юкъейихьар НОПП. Цо Iалашдир цехийи участкайи болх цхьатарра ритм йолаш хилийтар, хIаьта оборудовани болх ца беш латташ хилар дикка кIезигагIа хилийтар. Иштта, 1964 шераца нийсдича 1965 шера 40 процент кIезигделар оборудованена ремонт елга сеца латташ хилар, барзкъаш дика ца доахаш хилар 80 процентана, комплектагIа доацаш барзкъаш доахилга 70 процента, даха барзкъаш ца хилар 90 процент кIезигделар. Цул совгIа, лекалаш (бустамаш) ца хилар е уж дика кийчъеш ца хилар бахьан долаш болх сецилга дизза дIадаьккхад.

Планироване кердача системо царга торо хулийт бригадана, цеха, участкана, бIарччача предприятена йола ден, бетта, квартала планаш эггара нийсагIча тайпара увттае а ший хан-ханнахьа балха итогаш е а.

Планироване цу системо царга торо хулийт эггара дикагIча тайпара производство кийчъелга вIаштIехьдаккха а ерригача производствана делама диспетчерски тIахьожам лоаттабе а.

Белгалдаккханза даргдац НОПП юкъехьош кхы тIа ИТР штат ийша ца хилар. ХIаьта а доал дара структура дикка эрга а яьннай.

НОПП юкъеяхьара болх объединене болабаьб массе а производственни участкашкара хIара изделе производственни цикл къоастаяргара, экспериментальни цехерча изделей конструкцеш къестаяргара болабенна кийчача продукце складе изделешта уж дIаахийтара комплектовка ярга а, хIаьта иштта хIара операци чакхйоаккхача йистелланза йолча производства нормативаш къестаярга а кхаччалца.

Ерригача производственни участкашка къоастамболлаш йола шошоай моттигаш дIалийцар производства юкъерча ритмана юкъе. НОПП-на новкъостал дир йоккхача производствах цхьа поточни лини хилийта, кийчо яра цехагара йолаенна дIанийерашка изделеш дIаахийтарга кхаччалца.

Еррига цехаши складаши цаI йолча балха ритмах вIаши ювзаенна я. Из Iалашду барзкъаш доахача, тегача цехашка пропорциональноста картотека йолаш хилийтарах, хIаьта цехийи участкайи балха юкъе ритмичность гуш хилийтар духьа пропорциональноста график а делаю. Пропорциональноста график хилча атта къоастаде йиш я, малагIча цехаша шоашта оттаьча ритмах болх бу а малагIаш тIехьаюс а. Цо торо хулийт царга тIехьабувлилга дIадаккхара де деза гIулакхаш ший ханнахьа чакхдаха.

Цехийи участкайи оперативни балха тIахьожам лоаттабеча производственно-диспетчерски отдело участкашка хIара сахьата йола балха график делаю, цига белгалъю хьае йолаяьча, арахийцача, складе дIаеннача изделей дукхал. ТIахьожам лоаттабу даьха барзкъаш тегача цехашка дIаахийтара а смена йолалуча хана тIабоацача болхлошта а.

НОПП юкъеяхьаро хьалха йолаш хиннача ерригача производственни планированех къоастамболлаш йола Iилма ларда тIа система яьй.

НОПП юкъеяхьар бахьан долаш «Радуга» яхача барзкъаш тегача объединене гIолла шера керте кходечох 40,7 эзар сом хиннад. Из пайдана хилар хьахьокх объединене план массе хьокхамий хьакъехьа кхоачалъеш хиларо а. Берригача болхлошеи гIулакхерча нахеи хIара бетт-бетта премеш ийю.

Грозненски барзкъаш тегара-трикотажни объединене, «Радуга» халданза йола оперативно-производственни планировани ейзачул тIехьагIа из юкъеяхьара къоастамболлаш йола план оттайир, из объединене хIара службагеи отделагеи дIакхоачийташ. ХIара отделацеи службацеи инструктажаш яьй.

ХIанз объединене эргаьккхай доал дара йола ший структура. Из бахьан долаш хьалха хиннача производственнии диспетчерскии шин отделах производственно-диспетчерски цхьа отдел а яьй. Производственно-диспетчерски отделах хургья оперативно-производственни а перспективни а планировани чакхйоахеи ерригача объединене производственни балхага хьежеи керттера орган.

Производственно - диспетчерски отдел кхо группа а яь йийкъай оаха. Царех цхьа группа производства перспективнии оперативнии планировани еш хургья, вож группа бедалахи материалехи пайда ийбара гIулакхаш леладеш хургья, кхоалагIъяр — диспетчерски группа объединене ерригача цехийи участкайи балхага хьежаш хургья.

Январь бетта экспериментальни цехе чакхдаккха лаьрхIад массе а тайпара йола изделеш производстве яхийтара моделаш кийчъярга деношца лоархIаш йода ха къоастаелга.

Кийчо яра, барзкъаш дахара, тегара цехашка хIара изделе хьакъехьара производственни цикл къоастае доладеннад. Цунца цхьан ханна барзкъаш доахачеи тегачеи цехашка хIара балха моттиге гIолларча чакхъяланза йолча производства лимит къоастаеш доахк тхо.

Ерригача службаштеи отделаштеи тайп-тайпара йола картотекаши графикаши оттае доладеннад. Эггара керттердар да отделашта юкъе лерригIа документаци дIа-са ахара производственно - диспетчерски отделе хиланза яргйоаца даннеш ахийтара а схема къоастаяь хилар.

НОПП юкъеяхьа йолаяларо хьахьувкх, алхха гIо дара цехашкеи участкашкеи структура чоалхане хилар дIадаккхара чотах шера керте 17 эзар сома экономически эффект хулийтаргхилар НОПП йизза юкъейихьа яьлча 25 эзар сом гаргга экономически эффект хургья.

И. ЦЫГАНКОВ,
Грозненски барзкъаш тегара-трикотажни производственни объединене керттера экономист.

НОКХАРИЙ ЛЕЛАДАРА— ДУКХАГIА ТЕРКО

Вай республике духхьал нокхарий е сомаши нокхарийи леладергдола боахам вIашагIболлар таханарча денна лоархIаме а хинна дIаэттад, хIана аьлча нокхарий леладу гIулакх чIоагIа эсала латт. Говзал лакха яц нокхарий леладерий, хIаьта агрономаши зоотехникаши цар балхага хьежац из лоархIаме доацаш санна хеташ. Дуккхача специалисташа оалаш нийслу, — нокхарий леладарах-м пайда балацар, цудухьа уж леладе а дезац.— Иштта хеталга нийса дац е из цхьанна хIаманца бакъдеш а дац.

Iилма а практико а хьахьекхад нокхараша зизаш тIара морзал хьаэцарах сомий бешамий хьувкъам лакхлулга. Масала, энтимофильни културай хьувкъам 30—40 процент лакхлу, хIаьта гречка, гидуаргий, горчица хьувкъам шозза-кхозза лакхлу. Хьувкъам дуккха лохлу сомий бешамашка опылени е нокхарий ца хилча, е дукхагIча даькъе лазар кхетийт.

ЧIоагIа лоархIаме да нокхараша доаха модз. Цхьабакъда, тикашка эшшача боараме хилац из. Цудухьа базар тIара паччахьалкхен маьхал шозза-кхозза дукхагIа ахча а телаш нийлу из наха. ХIаьта тешам болаш дац из модз хилар, хIана аьлча касткаста нийслу из дохкачар фальсификат—шекар теха кислоташ йоахкаш хилар. Цудухьа нокхарий леладеча боахамаша дукхагIа даккха деза модз.

Химически кога гIирс беча, текстильни, герз деча промышленноста чIоагIа эшаш ба нокхарий боалоз. Модз лаларал совгIа дарбанна чIоагIа эшаш йола продукташ тел нокхараша. Масала, прополис, амилак яха нокхарий шура. Цул совгIа нокхарашкара доахача дохьажо дика дарба ду ревматизмана, сосудисти системашта, нервашта, кхы дуккхачарна. Медицине чIоагIа хам а бу бизза пайда а эц нокхараша телача продукцех. Цудухьа кхетаде хала дац халкъа боахама юкъера нокхарий леладелга дIадаккхар харцахьа долга.

Вай колхозаша, совхозаша цIенхаштта соцам бе беза цу гIулакха. Е юртбоахама кхыча доакъошта нийсса дIаоттаде деза нокхарий леладелга, е уж леладе торо а йолаш цунца безамболча боахамашка дIадала деза.

Вай декхарийла да (юртбоахама агрономаш а зоотехникаш а) малагIча боахамашка, малагIча районашка нокхарий Iоаде деза, малагIа наьха юкъарчал доацаш нокхараша модз ду зонаш царна тIачIоагIъергья аьнна предложенеш тела. МалагIча боахамашта эш опылени еш йола пасекаш. Цу хьакъехьа воашта хетараш газета оагIонаш тIа вай дийцача бакъахьа хет сона.

А. ЖУРБИН,
нокхарий леладеча боахама контора начальник.

ДикагIа да толамаш

Дахача шераца нийсдича дукха дикагIа да укх шера «Индпошива» фабрика коллективаша даьха толамаш. Валови продукци арахецара шера план, ялхайтта ди ханал хьалха, 104,8 процент кхоачашйир фабрика йоккхача коллективо. Бакъда, цул а лоархIамегIа да дIадахача шера «Индпошива» чуйоагIача модай ательеша, мастеркеша балха культура айяр, наьха хьашташ кхоачашдара кердагIа, дикагIа йола методаш юкъейоалаяр. Цу гIулакхаша наьха безам тIаувз «Индпошива» коллективашта, дукхагIа хиннаб царга гIулакх дайташ бола нах. Масала, № 8 йолча ателье 15600 сага тайп-тайпара гIулакх кхоачашдаьд. Иштта деррига хьокхамех кхоачашъяьй план №№ 1 (заведующи нов. Ю. М. Саркисянц), 4 (зав. нов. Норинский), 18 (зав. нов. М. И. Куриев), кхыча ательеша а.

Иштта дика кхоачашъяьй фабрика коллективо товарни продукци арахецара задани. Планал совгIа цар арахийцай 251,5 эзар сома маьхА йола товарни продукци.

ХIанз ткъаь кхоалагIча съезда накъа болхаш къахьегама вахте а этта шоай совгIаташ кийчдеш ба фабрика болхлой.

М. МАНАЕВА.

ХЬУВКЪАМА ЛАРД

БIаьстан юхье кхашка де дезача балхашта кийчо еш, укх шера чуэцаргбола хьувкъам тешшаме лакхбара лард йоллаш ба Сунженски района XX-ча партсъезда цIерахча колхоза ахархой. Зяб ахара план тIехкхоачашъяьй колхозе. Цхьаккха гектар лаьттан йисанц бIаьстан юхье аха езаш, дIадера кхоачамхиллалялатий фу дIаоттадаьд. ХIанз цIендеш, дIадувча кондицешка кхоачадеш латт фу. Укх шера производственни заданеш кийчъяьй бригадашта, фермашта, кхыча доакъошта.

Колхозе къаьстта уйла тIахойхийт хIанз юртбоахама техникана ремонт яра. Колхоза механизатораша дика дIаболабаьб из болх. ЛаьрхIа а кхетамца а бу юртбоахама техникана ремонт яра болх механизатораша А. Сасина, И. Болотова, Н. Павлова, дуккхача кхычар. Дика а тIех дика а тоаяь юртбоахама машинаш арахецар духьа къовсам лоаттабу цар массане а.

Ремонт е езача ерригача техниках ах гаргга хIанзле а ремонт яь яьннай колхозе. КПСС XXIII-ча съезда дика совгIат кийчдеш болча колхоза механизатораша кийч а яь дIаоттае лаьрхIад еррига юртбоахама техника.

Юкъах ца а буташ цу цхьан ханна кхоачашбеш ба органически удобренеш кхашка дIакххахьара болх а. Цу балха тIа белгалъяьннай А. Несмочный керте латта цхьоалагIа комплексни бригада. Бригаде вIашагIъелла къаьстта звено я кхашка органически удобренеш дIакхухьаш. Кхо тIадоттилга тIадиллад «Белорусь» яхача тракторах йолча бульдозерцеи экскаваторцеи 6—7 минута лафет йотташ волча опытни тракториста И. Соляновна. Деррига а кхашка дIадахьа дезар 12 эзар тонн кхо да. Кхо эзар тонн гаргга хIанзле а дIайихьай.

И. ГУЗОВ.

Дунен металлурге йоккхагIа йола № 5 йола домна лотаяьй Ильича цIерахча Ждановски заводе. Домна болх бе йолаялийтарца кхоачашъяьй Донбасса къаьнагIара предприяти овлангара денз эргаьккха йола, заводе гIирсаш хьалдара ворхI шера план. Цу юкъа хьалъаттай ала меггргйолаш я укхаза йизза металлургически цикл а йолаш йола керда завод.

Сурта тIа: керда доменни пишк. **С. Гендельмана** сурт. ТАСС фотохроника.

ДИКА КЪАХЬЕГАРАХ ДЕННА СОВГIАТ

ВорхI шу хьалхагIа, «Ермоловский» совхоза шурий-товарни ферме балха ера комсомолка Кадырова Яха. Iаьсий леладара балха раьза хилар из.

Болх бе дIайолаеннача хьалхарча деношка цунна гучадаьлар ше хержар чоалхане професси хилар.

Профилакторе бе бийзар цун болх, вешта аьлча Iодаьча дийнахьа денз 20—21 ди даллалца уж леладеча моттиге.

Яхийна хала хургдар, нагахьа санна опыт йола Iаьсий леладераш, совхоза зоотехник Т. Дзусов цунна новкъостала шоай ханнахьа оарцагIбаьнна хиннабецаре. Бийса тIехьа яххалца ягIаш хулар из шийна зоотехника денна книжкаш дешаш, цар тIара Iомайора цо мехка дикагIа болча Iаьсий леладерий опыт. Иштта, кIезиг-кIезига эцаш хьалхагIа денз болх беш болча ший подругашкара хьа а эцаш, кхычар дикагIа йола опыт Iомае а гIерташ, ший говзал тIа-тIа дукхагIа караерзайора Яхас.

Из балха ена цхьа шу даьнначул тIехьагIа кхычарел эшашагIа ца беш болх бе яьлар из, кхы а кIеззига ха яьнначул тIехьагIа совхозе дикагIа йола Iаьсий леладер хилар цунах, тIаккха цунна тIадиллар Iаьсий леладерий бригадана кулгалделга. Яхийла совнагIа цунна юкъейоагIаш цун йиша Зина, Манжиева Сага, Шахбулатова Анисат йолча бригадана кулгалдеш ше йоллашехьа а, эггара халагIа йолча участке болх бе юхеIийра Кадырова Яха — 21 ди даллалца Iаьсий леладора цо.

Iодаьча хьалхарча деношка Iасилг кхедарга хьежжа хургда хьайба лакха продуктивность йолаш хьалкхувлга. Из дика кхетаду Яхас, цудухьа Iаьсий кхедара цо ший керттера уйла тIа а йохийт. ВорхI шера болх беш Яхий кулгех чакхдаьннад ондадаьккха 2000 совгIа Iасилг. Iаьсашца болх беш иззал ха Яхас йоаккхаш, ший бехках цхьа Iасилг далийтадац цо. Шерагара шерага цхьаккха Iаса тIера ца доалийташ хьайоагIа Яха.

Iаьсий леладара опыт, цхьан ханна ше кхычаргара хьайеш санна, хIанз Яхас керда балха баьхкараштa дIа а тел, шоай совхозе болх бераштa тийнна ца Iеш, ше йолча ухача дуккхача кхыча боахамашкара Iаьсий леладераштa а. ХIаьта Iаьсий кхедара опыт дуккха Iоае кхийнад цун хIанзле. Цхьабакъда, цун балха тIа эггара керттердар фуд аьлча из да, Iасилг Iодаьча хьалхарча денношке а денз цIаккха а бIарг тIера ца боаккхаш цо ше леладар, хIара Iасилга фу эш цунна хар.

Яхас цIаккха а теркал ца деш дитац Iаьсий чудоахка оагилгаш, массаза а цIена, чаца кIалхьарчаш даь хулийт цо уж. Iодальчул тIехьагIа 10 ди даллалца йолча хана хIара Iасилга къаьст-къаьста оагилгаш хулийт Яхас, хIаьта из ха яьккха даьнначул тIехьагIа юкъарча оагилга чу лоахк Iаьсий. Юкъара оагилгаш паргIатагIа а долаш дIа-хьа доладала йиш хул Iаьсашка, хIаьта цо уж дикагIа ондадалара гIо а ду.

Кхетамца хьувкх Яхас Iаьсашта пкъи: сов тIехьаьккхе цIаккха а хьокхац цо царна из. Хьа ма яьккхинге а хьокх Iаьсашта пкъи, хIаьта, нагахьа санна из шелъенна болх хуле, ший боаррамагIа хургйолаш йIоахйолийт из пкъи чуйола ведар, дIайхача хи чу а оттайийя. Цкъа луш 0,5 килограммагара 2 килограммага кхаччалца лу Iаьсашта дийна долаш эзача цар доалга хьежжа, дIахо тIа-тIа дукхагIа а луш. Iаьсий 10 ди даллалца хьамча шодилгашка гIолла тел царна Яхас шура, хIаьта 10 ди даьнначул тIехьагIа ведарашкара мелаю цо из. Кер дикагIа болх беш хилийтар духьа пхи ди даьнначул тIехьагIа денз шура молаяле сахьат хьалхагIа хIара Iасилга кIедж яьккхача дIайхача хин ах литр молаю. Иштта кхедаьча Iаьсашта чен хилац. Цхьабакъда, нагахьа санна Iасилга ца ховш хинна а, чен хинна моттиг нийслойя, Яхас ше Iаьсашта тела шура 0,5 литр, цкъаза нийсса ах а кIезигъю. Чен соцадар духьа Яхас Iаьсашта телача кIедж яьккхача хила чай тосс цаI-ах литр хина лаьрхIа цхьа Iаг баьца а болаш, хIаьта из деннеи бийсаннеи кхозза моладу. Цу гIулакха лаьрхIа цкъаза йоагаяь сухараш чу а тайсе шура молаю.

10 ди даьлча дена Iаьсашта тухи мели тел дийнахьа 10—15 грамм а йолаш, хIаьта Iаьсий онда ме доал уж доакъараш дукхагIа тел Яхас. Буача кхачанца минеральни доакъараш юкъеухийташ хилча Iасилго йиар дегIах дикагIа лат, гIо ду хьайба тIехк сомъялара.

Ахкан замалахьа, 10 ди даьлча денз, Яхас кердача фега, къаьсттача майдан тIа леладу Iаьсий. Iан замалахьа юкъарча оагилга чу доахкаду Iаьсий температура 7—10 градус йIовхал а йолаш. Цкъаза фега арадоах уж. Цхьабакъда, из чIоагIа хьожаш де дезаш гIулакх да. ХIаьта Яхас цIаккха а дитац ший Iаьсий йоакхо йоацаш. Нагахьа санна Iасилг цамогаш хинна болх хуле, цу сахьате ветеринарни лор вех цо. Иштта ше леладеча Iаьсашка из дика хьожаш хилар бахьан долаш цун группера Iаьсий массаза а унахцIена, тоаденна хул.

20 денал тIех ха яьнна Iаьсий йоккхагIа йолча группе дIачулу Яхас. Цхьабакъда, уж ший карара дIадаьнначул тIехьагIа а, царна фу эш хьожаш хул из, эшшача хана ший подругашта новкъостал де йода. Из декхар тIадож цунна из бригадир, Iаьсий унахцIена хилар ловш хиларах.

Шийна ховчох кхоачамбий Iац Яха. Цо гIад а яхе дIалу из массанена а — из хьаштдолаш барашта. Дукха ха йоаццаш цо шийна дIатIалаьцар къона телятница Сукаева Зулай Iомаелга, хIаьта Iаьсий леладара говзал цо цунна ше маьрра Iома а йир. ХIанз Iаьсий леладара болх тIехдика беш хьайоагIа Зулай, бIубенна ший хьехархочоа тIаккхувш йоагIа из, хIаьта цунах доккхал деш вож а я.

Общественни вахаре хьинаре дакъа лоац Кадырова Яхас. Райсовета депутат я из, хIаьта цун депутатски декхараш доккхий а да. Укх тIеххьарча ханналца группкомсорг хиннай из ферме.

Соахка коммунистически къахьегама коллектив яха цIи еннай Яхий бригадана, хIаьта яхийна шийна коммунистически къахьегама ударник яха цIи еннай.

ЦIаккха а хьинар лаьгI ца долийташ къахьег Кадырова Яхас. КарагIдаьнначох кхоачамбий Iац из, хьайбай боахамера дикагIа болча мастерий опыт хьаIомае а дика мел дар шоай ферме чуда гIерташ хул. Цо йиш хулийт цунга шерагара шерага толамаш дукхагIеи дикагIеи даха.

А. ПЕНЬГОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАХ

1966 шера хана лоархIам хIанзза мара дIаболабеннабац. Цхьабакъда кердача шера хьалхара денош дунен халкъашта юкъерча лоархIамерча событешца белгалдаьннад.

3-ча январе саррахьа революционни Кубай столице хьайийлар Азе, Африка, Латински Америка халкъий барт-цхьоагIон конференци. БIаь паччахьалкхенера 600 хIана вац аьнна делегати хьашен гулвелар «Гавана либре» яхача йоккхагIа йолча ателе къамий - кортамукъален боламеи дунен халкъашта юкъе латтача хIанзарча хьалийн лоархIамегIара дешаш дувцар духьа. Конференце керттера декхар — империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьала лоаттабеча къовсамера кхаь континента халкъий низаш вIашагIтохара гIо делга.

Ховш мадарра, кхаь континента общественноста форум историе чухь эггара хьалха хулаш я. 10 шу хьалхагIа хьахиннача афро - азиатски барт-цхьоагIон боламах Латински Америка халкъий низаш хьадетталуш хиларо тешал ду империализмана духьалара къовсам дIахо кхы тIа а чIоагIбара керда торонаш хилара.

Цун маIан да, — яздора «Аль-Ахрам» яхача газето гавански конференцена хетальча статья тIа, — укх тIеххьарча хана империалистически низий оагIонгахьара наьха санна чIоагIденна, экономически низ баргара герзанца агресси йоларга кхаччалца йолча тайп-тайпарча формашка даьнна дола моастагIала гIулакхаш духьал доаххаше а, вай дунен тIарча кортамукъалени прогрессеи кердача низашта шоай низ чIоагIбе, шоай лоархIам лакхбе мега хилар.

Белгтала бакъда Гаванера конференци дунен халкъашта юкъера хьалаш кхохкаденнача хана хьайийла хилар. Дуне кердача шера чуделар агрессивни империалистически низаш дукхагIа чугIерташ а долаш. Шерлуш латт дерригача халкъий хьашташта цIенхаштта кхерам тIатувсаш болча Вьетнамерча америкапски тIема масштабаш. Керда дов гIеттад къьнарчеи кердачеи колонизатораша хестаеш йолча Родезе расистски правительства паргIато езача африкански халкъашта духьале йолаьча Африка къулбехьене. Колониальни тIемаш дувшаш дац Анголе, Мозамбике, Португальски оалаш йолча Гвинее, Аравийски ахгIайрен къулбехьене. Американски империалисташа дIахо а Iохьекхаю Доминикански Республика суверенитет, шантаж делаю, кхерам тIатувс Малхбузен полушаре эггара хьалхарча социализма мехка — Кубайна.

Цу доллача хIамаша чIоагIа дIадех тIагIертача империализма агрессивни низашта духьала лоаттабеча къовсаме Азе, Африка, Латински Америка халкъаш кхотадара керда низаш оарцагIдоахилга. Гаванерча конференце дакъа лоацараштa хьалгхашка латта из декхар аттача доал кхаь континентерча халкъий дагадараш цаIаш хиларах, моастагIа юкъа хиларах. ХIаьта барт-цхьоагIон боламе дакъа лоацаш йолча къаьсткъаьстача политически социальний группаша дунен халкъашта юкъера проблемаш миччa бесса лоархIе а, шерра лард йолаш ба из болам хьинарийца беркате гIулакхаш леладара.

Чакхйоалаш латтача Гаванерча конференце хьахьокх цига дакъа лоацараш, царех дукхха а дукхагIа бараш хIаьта а вета а, империализмана духьалара низаш вIашагIтоха, империализма агресси чIоагIъяларца дувзаденна Азе, Африка, Латински Америка халкъий дунен тIарча кхыча прогрессивни низий барт-цхьоатIо чIоагIъе. Кхаь континента халкъаша бахкийтараша къаьстта чIоагIа хьадийхар Вьетнамера американски агресси соцаелга. Индокитаерен дунен кхыча районашкарен США империалистий бIеха зуламаш гучадоахаш йола трибуна а хинна дIаэттай Гаванера форум.

Конференце дакъа лоацача дукхачар даьча къамаьлашка къаьстта белгалйоахаш яр империализмана духьаларча низаша Азе, Африке, Латински Америке лоаттабу къовсам социалистически мехкаша, дунен халкъашта юкъерча болхлой классо паргIатон, машара, прогресса юкъара идеалаш бахьан долаш лоаттабеча къовсамца цхьатарра боагIаш хиларах йола уйла. Къовсам лоаттабеш йола Вьетнам интернациональни наькъаца шерра хьалдоацаш ше хиларца Советски Союзо цIаьхха а хьахьекхар, цIаккха а шек ца йоалаш къамий - кортамукъален, революционни болама гадоахаш ше хилар.

* * *

Сатийна, провинциальни хIана яц аьнна йола, Малхбузен Африка саваннашта юкъе къайлаьнна йоалла город Уагадугу хIанзалца кIезига хьоахаеш яр дунен кепа йоазон тIа. Цхьабакъда, январь бетта хьалхарча деношка йоккхийча агентствай хоамашка тучаделха йолаелар Верхняя Вольта яхача Африкански Республика столица — Уагадугу. КхоалагIча январе саррахьа пачхьалкхен переворот хиннай цига. Верхни Вольта президент Морис Ямеогои цун министраши тIера дIа а кхайса, мехкара Iаьдал шийн бе деллар эскара штаба начальник полковник Ламизана керте волча, военни наьха группо.

Укх тIеххьарча хана Малхбузен Африка мехкашка, белгтала аьлча, кердача, 1966 шера, юххьанцарча сахьаташке а денз эскара лакхерча эпсараша иштта Iаьдал дIалаьцача Центрально - Африкански Республике а хулаш, хиннача дукххача тIема перевороташтa юкъе башха цхьаккха хIаманца белгалйоалаш яц цкъарчоа Уагадугу хинна событеш. ХIаьта а, Верхни Вольте хинна событеш къаьстта шоай, социально - политически маIан долаш яр.

Верхни Вольта — малхбузехьарча дипломаташа яхачох, континентерча цIенхаштарча дешашка санна, иштта дунен халкъашта юкъерча дешашка а «гIаьххьа политика» лелаеш долча Африка мехкех цаI ба. Мадарра аьлча, Слонови Коста Берегаца цхьана, малхбузенгахьа эза йолча афро - мальгашски группировка керттера низ бар президента Морис Ямеого режим. Цу группировкана юкъе вIашагIъеллаяр Слонови Коста Берег, Того, Нигер, Верхни Вольта юкъе а йолаш йола цхьоагIон Совет. Цу тIа а, совета юкъе дакъа лоацаш йолча шинне — Слонови Коста Берегои Верхни Вольтои, дукхагIа долча овлангара дешашта лоацаш хиннараш, мадарра аьлча, антиафрикански позицеш яр. ЦхьоагIон совета юкедоагIача мехкаша дакъа лаца тиганзар эггара тIехьагIа Аккре хиннача африкански пачхьалкхенашта керте латтарий конференцена юкъе. Дукха ха йоаццаш хьалхагIа дIалхача хана чIоагIа хьаллоацар империализмагахьа озаш хинна Чомбе режим, могийтар Африка кхыча мехкашка колонизатораша леладаь гIулакхаш.

Океанал дехьа къаьстта лоархIаш яр Верхни Вольти цун президенти. Уагадугу каст-каста воагIаш хьаша вар африкански гIулакхашта вола госдепартамента лакхехьара специалист Меннен Уильямс. Соакха Морис Ямеого ше а вахар Вашингтоне, хIаьта цига африканскии азиатскии мехкашта керте латтараш нагахьа ца эцача тайнара безаме тIайийцар из.

Африкански континенте цIаккха а башха воккха лидер лоархIаш вацар хьалхагIа хинна Верхни Вольта президент. Цхьабакъда, США-га шийн сийи лоархIами байтар цо шийн цхьан гIулакхаца — цIаккха а машар ца беш империализмана духьаларча позицеш тIа латтача африкански мехкех шийна мамогга гIерташ хиларца. «Ямеого, — яздаьд «Линк» яхача индийски журнало, — консерватизмаи Малхбузенна мутIахьа хиларей символ а хинна дIаэттав».

Цхьабакъда, цо а кIалхаръяккханзар цун режим. Цхьаккха а дехIама доацаш сиха дегIаухар Верхни Вольтера событеш. ТIа-тIа дукхагIча наха гоамлуш латтар кхыча мехкий монополий хьашташ къаьстта чIоагIа лорадеш йолча правительства чухьара меттел, арахьара а, политика. ДIадаха шу чакхдоаллаш болхлойи гIулакхерча наьхен дукххача категорешта алапи дикка кIезигде лаьрхIар Морис Ямеого. 31 декабре Верхни Вольта профсоюзаша вIашагIа а теха, правительствана духьалара йоккха демонстраци хилар Уагадугу. Мехкара хьалаш кхохкалуш доагIар. 3-ча январе столицера деррига общественни вахар кегадир берригача къахьегамхой юкъарча забастовко.

Цхьабакъда, шийн мел бола низ оарцагIбаккхарах а магандар правительствана халкъа къовсама талгIи дIалостае. Верхни Вольтеи Африкеи Ямого режимо сов чIоагIа шийн сий доадарах кхыметтел шийн хана цо шийн керттера чIоагIале лоархIаш хиннача эскара низашта а нийсагIа хийтар хьалха хиннача президента шийн цхьаь цаI йола фигура юстара кхоссилга. 3-ча январе саррахьа гIеттача халкъа юкъе сатем оттабар духьа радио чу гIолла къамаьл ше деш, Вольтовски эскара генеральни штаба начальника полковника Ламизана хьаккхайкадир Морис Ямеого тIера дIавахийта хилар. Цу дийнахье а профсоюзни лидерашца ше къамаьл деш, цо хоам бир. кердача Iаьдалаша къахьегамхой алапеш кIезигде тугарг ца хиларах. Цу тайппара, «кот малагIа воал хьожаш» Верхни Вольте лаьтта къовсам къахьегамхоех болча наха юххьанцара толам а боаккхаш чакхбаьлар. Гуччахьа колониализма гадоахаш лаьтта цхьаькха режим а халкъаца къувса ца могаш йисар.

Кхетадеш ла, из режим малагIча новкъа ластаргья, цун чухьареи арахьареи политика малагIа хургья ала хIанз а хьалха хилар. Цхьаькха да ховш, полковника Ламизана аьнначох, Верхни Вольта Африкански ЦхьоагIон член йолаш йиса ца Iеш, афро-мальгашски группировкаеи цхьоагIон советаи юкъе дIахо дакъа лоацаш а хургхилар. ДIахорча событеша хьахьокхаргда Верхни Вольте хинна январски эккхам цу мехка вахар эргадоаккхаш хургба е цу мехка гаргакхаьча социальнии политически хувцамаш ца хилийта империалистий гадоахача реакционни низий вIаштIехьдаргда.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКОВ.
(ТАСС).

Дукха ха йоаццаш духхьала бора кIор чакхбоаккхаш хиннача Германски Демократически Республика химически заводашка хIанз толаме дегIайоагIаш я керда хIанзара отрасль — мехкдаьтта хими.

Хьалъеш латта «Лайн-II» яха химически комбинат (кийчачарех цун цхьа объект я укх сурта тIа гур) гаргтарча шерашка мехкдаьтта химе продукташ арахеца йоккха предприяти хургья. Бедал «Дружба» яхача дунен халкъашта юкъерча трубопроводе гIолла Советски Союзера дIаухаргья цига.

АДН—ТАСС сурт.

Бераш транспортах лораде

ТIеххьарча пхе-ялх шера дукхха дукхагIа хиннаб Грозне баха нах. Городе баха нах дукхагIа хиларга хьежжа дукхагIа я царна гIулакх деш йола транспорт. Пхе шера 230—240 процент дукхагIа хиннай городе лела транспорт. Цудухьа вай города улицашка сатийна яц, наькъашка лелара бокъонаш, дисциплина ледара йита йиш яц.

Къаьстта дукха терко е еза берашта уж бокъонаш дIайовзийтара, деша ха кхачанза дола бераш ара лорадара, хIана аьлча бераш машинаша лозадеш йола моттигаш дукхагIа долча даькъе уж бокъонаш царна ца йовзарах хул. Иштта дIадахача шера бераш лозадаь хиннача 77 моттигах ерригаш хIана яц аьнна берий бехках хиннай, цар наькъашка лелара бокъонаш телхаярах.

Берий транспортни травматизм цIенъяь дIаяккхара долча деша хьакъехьа тайп-тайпара мероприятеш яьй госавтоинспекце, халкъа образоване городской отдело, комсомола городской комитето. Улицашка лелара бокъонаш Iомаяра лаьрххIа итт сахьат къоастадаьд школашка. Уж бокъонаш ювцаш, уж телха ца яра тIахьехаш дукха передачаш яьй радиои телевиденеи гIолла. Комсомола горкомои автоинспекцеи массехказа рейдаш яьй харцахьарча моттигашка ловзаш дола бераш гучадахара. Традиционни хинна дIадахад массайолча школашка хозахеташ тIайийца «ГIашло» яха берий ловзар, цул совгIа №№ 38, 3, 7, 9, 14, кхыйолча школашка а пионерскии тематическии сбораш, утренникаш дIайихьар, вIашагIкхийтар даьшца-поаношца, шоферашца, трамвая водителашца.

Бакъда, лакхе доаладаьча масало хьахьокх из болх баьбале а, бераш лозадеш йола моттигаш ла мегаргдоацаш хIанз а дукха хилар. Из хIана хул аьлча цхьайолча школаша, берий учрежденеша, профсоюзнии комсомольскии организацеша наькъашка лелара бокъонаш дIайовзийтара болх лелара лелабарах хул.

ЙоагIаш йола терко яц улица дIадехьавала аьнна лаьрхIача моттигашка знакаш оттаяра, уж моттигаш массанахьа белгалъяхара.

ТIахьожам боацаш бераш лелийтарои цунах доалача зуламашеи тIаоза еза партийни, советски, боахама организацейи учрежденейи терко.

ДукхагIа йолча хана хатараш хул бераш мукъа долча хана, цудухьа из ха лораяра оарцагIбала беза бокхагIбараш. Бераш ловзаш долча площадкашта юхе ха де деза, цу гIулакха юкъеоза беза пионерашии комсомольцашии, дай-ноаной. ГАИ болхлоша вIаштIехьдаьккхад инспектораша патрулироване елга, хIаьта из декхар домоуправленештеи жилищно - коммунальни контораштеи хьалхашка а оттаде деза.

Берашца хулаш йола транспортни травматизм дIаяккхара шерра боаржабергболча балха лард еллар дукха ха йоаццаш цу хьакъехьа хиннача городской конференце.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

Кировокан (Армянски ССР). Йовзаргйоацача яьннай хIанз Камо цIерах йола трикотажни фабрика. Цун территоре тIа хьалъэттай керда хоза корпусаш.

...Сийрдача паргIатача помещене тата доацаш болх беш я тай хьувза машинаш, кагийча йоачIингаш тIара искусственни хьоасеи капрони йоккхийча вордингашта дIатIа а лусташ.

Цхьа этаж лохагIча болх беш я тIалатташ йоккхий таь вордингаш а йолаш йола пазата барзкъаш ду 32 машин. Цар хьаду басар даьчул тIехьагIа барзкъаш тегача цехе додаш дола пазата кIада. Кастта кхы а 68 машин йолалургья укхаза болх бе.

Керда хьалъяьча цхьаькха корпусе вIашагIйоллаш латт басараш деча цеха лаьрхIа йола оборудовани. Цхьа ха яьнначул тIехьагIа цунна уллув туфах кхозза вIаштIаръяьча здане чу дIатарлургья барзкъаш довха цех а. Эргайоалаш латт Камо цIерах йола Кировокански трикотажни фабрика. Семилетка толаме чакхъяккхарца, арахецача продукце дикал тоарца цхьана шозлагIа хьахулаш я фабрика.

СУРТА ТIА: фабрике пазата кIада хьадеча кердача цехе.

Р. Шахназаряна сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЖЕК ЛОНДОН

(ВАЬЧА ДИЙНАХЬА ДЕНЗ 90 ШУ ДИЗАРГА).

□ □

СССР-е дукха безача а бовзача а доазол дехьарча писателех цаI ва Джек Лондон (1876—1916). Д. Лондона, вахарах вехача фермера вIа, къона шераш торо йоацаши къахьега дезаши хиннад. Итт шу даьннача хана газеташ дIа-юха кхухьаш хиннав из, цул тIехьагIа «устрични пират», Iаьржа болхло, моряк, бе болх боацаш, дошув лохаш хиннав.

Вахара йIаьхийча опыто писателага тIехьагIо йиш хилийтар дунен тIа цун сийле яьккха йола дукхха произведенеш хьакхолла («Железная пята», «Мартин Иден», «Морской волк», «Белый клык» яха романаш, «Зов предков» яха повесть, къилбаседехьарча даькъах дола дувцараш, «Дорога» яхача сборника тIара новеллаш, статьяш, очеркаш).

Лондона произведенеш ешаш вар цуница цхьана Калифорне а Клондайке а, Гавайяшкеи Мексикеи, Таите а Соломонова гIайреш тIа а гIоргва. Капитализма антигуманистически чулоацам боккхача художественни низаца хьахьекхаб Д. Лондона шийн произведенешка, гучаяьхай США общественни вахарера вIалла а мегаргйоаца вIашдухьаленаш. Из вар американски литературана юкъе пролетарски адамий классови къовсамеи революционни протестеи уйла йихьар. Капитала «Железни пята» болхлой класса тIагIерташ хилар реалистически хьа а хьокхаш, де дезар дара тIахьийхаб Д. Лондона.

Буржуази гоама а йолаш, Д. Лондон гаргта оагIув билла хиннав болхлойи социалистическии боламца. ГIозваьнна йийцай цо хьалхарча эрсий революцера эрсий халкъа турпалал, цига дакъа лоацаш хиннараштa царизмо къиза Iазапаш дара духьал вийнав из.

Цхьабакъда, ларрагIа чакхваьнна социалист хиннавац Д. Лондон. Цун мировоззрении творчествои шоайла вIашдухьала я. Шийн башха - дикача произведенешта нийсса Д. Лондона шийн вахара тIеххьарча шерашка эсало дувцараши повесташи кIезига язъяьяц. Цунах латт американски буржуазни вахаро воаваьча вокххача писатела трагеди.

Советски читателашта дукха деза Д. Лондона творчествера низ болаш, вахарах безам болийташ, сагах, сакхетами Лаьттан тIа нийсхои котъяргхиларах тешам болийташ мел дола хIама.

Кходаьча металлах—280 пресс

Москваи Ленинградеи хьалха латтача промышленни предприятей коллективаша металли материалаши кхом беш дIаахийтара духьа дIадоладаь гIулакх геттара раьза хинна тIайийцад ГАРО завода коллективо. Цу хьакъехьа шоай де торо яр техка а техка тайп-тайпара мероприятеш балха юкъехьахьарах 70 тоннал кIезигагIа доацаш металл кходе лаьрхIад укхаза. Кходаьча металлах кхы тIа а 280 шовзткъа тонн йола пресс арахецаргья.

Завода массайолча цехе, хIара участке металл кходара чура кхоачамаш гучадоахаш ба къахьегамхой.

Д. ПЛАКСЕНКО,
планово - экономически отдела начальник.

ДОАГIАШ ДЕННАД СОВГIАТ

1964 шера Ачхой-Мартана районе вIашагIъеллача «Орджоникидзевский» совхоза директоралла хьожавир Арсаев Абуязит. Юххьанца дукха халонаш духьала нийсъелар цунна. Дикка балха опыт йола механизаторашии сома-баьца дaараш кхеду специалисташи тоъацар, бытовойи производственнии хьашташта лаьрхIа цхьа-цаI помещени яцар, иштта дукха кхоачамбоацараш дар керда вIашагIъеллача совхозе.

Лоацача хана мел хинна кхоачамбоацараш дIа а даьха совхоза болх лерттIа вIаштIехьбаьккхар хьинар долча кулгалхочо Арсаев Абуязита.

Совхоза болхлой низаца контора, механически мастерскеш, складашта лаьрхIа помещенеш, хьуна цех, нефтебаза, нах чубаха 42 квартирии цIа, иштта кхыдола гIирсаш хьалдир совхозо.

ДIадахача шера соми шекара свеклаи пачхаьалкхенна дIачуялара план тIеххоачашйир совхоза коллективо. Планал совгIа шийн продукцех 52 эзар сом пайда ийцар цо.

Сома бешамий мугIараштa юкъера лаьтта а аьха гаьнашта кIира а теха, керда сома питомникаш а хьалъяь хIанз бешамашка минеральни удобренеш йохкаш, влагозарядкови полив вIаштIехьйоаккхаш, техника ремонт еш боахк совхоза болхлой.

КПСС XXIII съезда сийна коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабе аьнна декхараш тIайийцад совхоза коллективо.

Беррига шийн низ а хьинар а кходац Арсаева совхоза экономика лакхъяра. Совхоза хьашташта дика йоакхо а еш шийна хьалханка оттадаь декхараш чакхдаханза Iац из.

Дукххача отраслевой совхоза боахама кулгалде а наьха хьашташка хьажа а кхув Абуязита. ХIара денна шоай гIулакха баьхка нах тIайийбу цо. Цар хьашташка хьож, эша новкъостал ду. Цу лоацача хана совхоза къахьегамхошта хьалхашка дукха сий даьккхад цо.

IалаьмaтeчIоагIа гIадбахар совхоза болхлой шоашта дукха везача новкъоста СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указах «За трудовое отличие» яха майдалг елча. ДоагIаш деннад цунна из совгIат, йоахар цар.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

Спорт

ПИОНЕРИЙ ЯХЬ

Дешархой каникулаш йолча укх денoшка ерригача школай пионерски дружинаш 3-гIа республикански спартакиада дIахьош хилар. Укхаза гучадаьлар 1966-ча шера март бетта Грозне хургйолча ерригроссийски зональни яхье дакъа лоацаргдараш малагIа командаш я.

Троицкера № 8 йолча школа къонача спортсменаша волейболах ловзаш хьалхара моттиг яьккхар. Грозненски района школай кIаьнкий команда спартакиада чемпион хилар.

«Красный молот» завода спортивни зале къовсам лоаттабеш хилар къона баскетболисташ. Дика толам баьлар Урус-Мартана района йиIигий а кIаьнкий а командай. Цар хьалхара моттигаш яьхар.

Белгалдаккха деза цу яхье дакъа лоацаш дукха гIалгIайи нохчийи йиIигаш хинналга. Из геттара дика да.

Хьалхара моттигаш яьхача командашта кубкаши котваьннача хIараненa сийлен призаши елар.

Г. КОСЕНКОВ,
хьехархо.

САЛОIАЧА сахьата

Наполеоновски повара тIехье

— Малав консерваш хьаелга дагадехар?

— Наполеона ханара повар.

Бакъда, къаьнарча литературни памятникаш тIа хIанз а нийслу сага сом бокъабе, вешта аьлча цунна консерваци е ховш хиннад яхаш дувцаш йола моттигаш. «Консерваш» яха дош ше консерваре яхача хIама «ханага яккхар» яха маIан долча дешагара хьадоагIаш да. Цу тайппара, салташтеи матросаштеи продукташ ханага йоахаргйола способ лохаш хиннав Наполеон. Из тайпа средство лехачоа яла премн хьожаяьй цо. Из яьккхай повар а кондитер а хиннача Николя Аппера, образовани йоацаш а, цхьабакъда, историкаша дувцачох, «зем бахеи шийн опытех выводаш еи» ховш а хиннача саго. Шушаш хьа а ийце, консерваци еш бола кхача уж йизэе чубувтташ хиннаб Аппера. Пишка IотIалоталаь доахкача яьшка стерилизаци еш хиннай цо шушашта. Наполеоновски премн йоккхо хинна хургйолчоа тара я, хIана аьлча дукха ха ялалехьа дунен тIа эггара хьалхара консервни предприяти а хинна дIаэтта йола фабрика — «Аппера цIа», — йиллай Аппера. Аппера шийн продукцех пайда ийцабий-беций ховш бац историкаш, цхьабакъда, вахаш 91 шу даьккхад цо.

Франци консервай даьхе хинналe а, уж хьаяра хьалхлен пальма дукххача ханна Англе кара яхай. Укхаза хоадамболча лоархIаме хилар англичанаша консерваштa Аппера шушаел чIоагIагIеи куцалахьеи йола кIала банкаш хьаелга дагалацар. ДIаихар шераш. Английски шин эмигранто Америке йихьай консерваш, цига хозахеташ тIайийцар из керда хIама, цига йолайир кIаьдача аьшках яьча банкашка продукташ чуювкха а. Сога аьлар, консерваш деррига дунен тIа гIолла толамца дIаяржара историчeски рубеж духхьал из керда хIама гучадаьккхача денз лоархIаш я аьнна.

Цхьабакъда, консервироване маIан къаьгга кхетаде далaнзар аламаш пастеризаце метод Iилманца бакъъяь хьахьекхача Луи Пастера сийлахь-йоккхий белгалонаш гучаяхар бахьан долаш мара.

Россе эггара хьалха консерваци яра гIулакх дIадоладаьд кховзткъе итт шерага кхаьчача хана 1842 шера веннача Iилмахочо Василий Назарович Каразина. Цо юхедитад юртбоахама продукташ чакхъяхара, консервировани яра, чхьагIар даккхара, Iанарца сом бокъабара, йокъаь чорпа а дулха сухараш а хьаяра даь дукхха тохкамаш.

Бакъдар аьлча е Аппера а, е Каразина а, е кхыметтел Луи Пастера а ха йиш йолаш хиннадац цар хана къона хиннача промышленни даькъо мел масштабаш лоацаргья, кхачан продукташ ханага яхара эггара толашагIа йола методаш лахара гIулакха нах мел гаьна гIоргба.

Аз уйла йир цу деша Тирасполе 1-ча Мая цIерахча йоккхача цхьан молдавски консервни завода балхага хьожаш се волча хана. Укхаза томатни сок яккхараи паста-томат хьадараи цхьан дийнахьа 1000—1200 тонн помидораш чакхйоах.

Я. МИЛЕЦКИЙ,
(1965 шера декабрь бетта арадаьннача № 52 йолча «Огонек» яхача журнала тIара).

ХIАНА ОАЛ ИШТТА

ЭЛЕКТРОН

Цкъа англичанина Томсона, цIи хезача физика Эрнест Резерфорда дай-мехкахочо, газови разряд тохкаш волаш, харцахьа юкъедаьхкача доакъолций тоатолг гучадаьннад.

Шийна гучадаьннача цу хIамах Томсона хоам баьб 1897 шера Лондонски королевски общества собране. «Деза джентельменаш! —къамаьл доладаьд Томсона шийн коллегашка. — Со йиш йолаш ва электричества кагегIа дола доакъалгаш корпускула[1] хилар гучадаккха са вIаштIехьдалийта дола сай тIеххьара балхаш шоана довзийта. Сона доккха дикахетар хургдар, нагахьа санна из корпускула йолаш йолгах со кIоаргга дог тийша хилар оаш хьаллоацаре а из гучайоаккхаш аз даьча тохкамий методи результаташи къоабалйоре а. Аз тIахьех шо цу корпускулах «Электрон» аьнна цIи тилларах йола предложени а иштта хьаллацара...»

Электрон шийн «цIерца» чIоагIъелга колодевски общества членашкара ше дехача хана Томсона безам бар Гельмгольца хьалххагIе а дагаеха хиннача гипотетически дакъилгах «Электрон» аьнна 1891 шерре а цIи тилла хиннача английски физика Д. Стоне цIи малха лоаттае.

Цхьа бахьан доацаш дац из цIи тиллар. Электрически белгалонаш йовзаш хиннай гаьнна хьалха дIаяхача хана. Грекаша янтарах оалаш хиннад «Электрон», хIаьта цо, вIашагIхьийкхача, ховш мадарра, «ток лу», яйга хIамилгаш шийна дIатIаувза йолалу из. Цудухьа дукккха хьалхагIа денз янтараца бувзабенна хиннаб электричествах бола кхетам.

Дагадоаххарах аьлча, цу тайппара лоархIаш гаьнна хьалха хиннача гречески «электронах» 1600-гIча шера хьадаьд «электричество» яха дош. Цун автор ва электричестваи магнетизмаи Iилман теори араьккха вола англичанин Уильям Гильберт.

[1] «Тельце», «зIамигагIа дола дакъилг» яха маIан дола латински дош.

Э. ВАРТАНЬЯН.
(1965 шера декабрь бетта арадаьннача № 52 йолча «Огонек» яхача журнала тIара).

Колошка истори

Амазонка яхача хи йисте гIолла баха индейцаш европейцел дукха а хьалхагIа денз болабеннаб хьамча кога гIирс бувхабе. Хий чу ца доалаш йола туфлеш еш хиннай цар, гевеи яхача дахчан натуральни каучуках пайда а эцаш. Iоухача каучука кIал шийн когаш уттадеш хиннад саго, цул тIехьагIа цхьа ха яьннача гIолла коача каучук чIоагI а лийя дIаотташ хиннай, хIаьта иштта хьаяь колошкаш когех атта хьайоахалуш а хиннай.

XVIII-гIа бIаьшере юкъекхаьчачул тIехьагIарча хана хьамча хIамаш Къилбаседа Америке йихьай. Континенте бахача наха езаеннай уж керда хIамаш. тIаккха колошкаш дукххача партешца ийе баьннаб уж. Цхьабакъда, беррига кога гIирс цхьан бустамах баь хилар дика хийттадац из нийбераштa. Американцаша тайп-тайпара бустамаш дола дахчан кепаш яхьийтай колошкаш кийчъераштa.

ХIанз ювхош йола колошкаш хьае йолаьйй каучука вулканизаци яра процесс гучаьккхачул тIехьагIа, 1839 шера.

Б. РЖЕВСКИЙ.
(1965 шера декабрь бетта арадаьннача № 52 йолча «Огонек» яхача журнала тIара).

Редактора зам. А. А. МЯНИЕВ.

ЛадувгIа

11 январь, 1966 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладархо (эрсий меттала). 6.45 — РВ—23-и УКВ цхьоалагIча программеи гIолла ашараш. 6.45 — Горсете гIолла хоамаши ашараши. 7.10 — «Грозненский рабочийн» «Комсомольское племян» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 8.20 — «Сердало» газета оагIонаш тIара. 8.30 — Ашараш. 8.45 — Къона тIехье яха передача (гIалгIай меттала). 15.00 Концерт. 15.30 — Къонал (гIалгIай меттала). 15.45 — Хьона, хьамсара парти (нохчий меттала). 16.00 — Литературни передача (гIалгIай меттала). 16.15 — ЙоI Хьаннфа яха очерк (эрсий меттала). 16.30 — Индустриальни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.15 — Нохч-ГIалгIай музыка историе тIара хьалхара передача 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

УКВ: Новкъара дайта кхьхат яха музыкальни новелла. 9.55 — Виолончелаи оркестраи лаьрхIа Сен-Сенса хьалхара концерт. 10.15 — Iилмай башха хозача мехка гIолла никъ бар яха школьникашта йола передача. 11.00 — Композитор Кароль Шимановский яха концерт-очерк. 19.00 — «Уж экрана тIара баьхкаб» яха передача. 19.34 — ПаьтIамат яхача спектакла монтаж (нохчий меттала) 20.31 — Пианиста Вахтера концерт. 21.00 — «Васса Железнова» яха радиопостановка. 22.48— Листа испански рапсоди.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — Мишта дIабихьар оаха каникулаш (нохчий меттала). 12.30 — Художественни фильмай сборник. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — Юрта боахама знаней школа. 19.20 — Английски метта урок 19.50 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.00 — Телевизионни кердадараш. 20.10 — Киножурнал. 20.20 — Хилалза дола воахалол яха телевизионни постановка (гIалгIай меттала). 20.55 — Штрафной удар яха художественни фильм

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретара—2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий— 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02006. Заказ № 202.